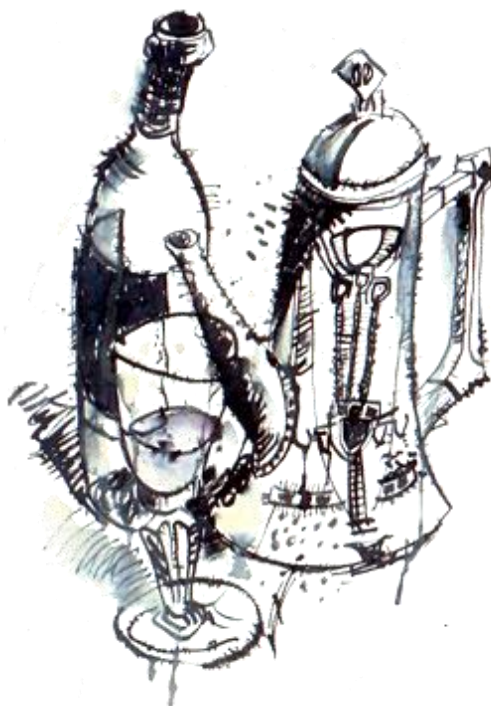

LITERÁRNY KLUB OMEGA
pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne

SLOVÁ DOKORÁN

Trenčín 2010

©

Texty: Literárny klub Omega v Trenčine – autori

Ilustrácie: Ján Hubinský

ISBN 978 – 80 – 85135 – 35 – 0

Rudolf Dobiáš

Na cestu

Kedysi dávno, približne pred šesťdesiatimi rokmi, keď som začal poškúľovať po dievčatách i po poézii (v puberte sú to spojené nádoby) dostal sa mi do rúk Almanach mladých slovenských básnikov, zostavený Valentínom Beniakom, vydaný v roku môjho narodenia. Po pätnástich rokoch, ktoré v čase, keď sa mi Almanach dostal do rúk, uplynuli od jeho vydania, stretol som sa v ňom s básňami už známych básnikov (Beniak, Dilong, Haranta a i.) ale aj takých, ktorí za nimi zaostali, prestali publikovať a pravdepodobne vzdali svoj pokus o zdolanie hory, zvanej Poézia. Avšak ani títo autori spravidla nezanevrelí na písanie, obyčajne sa z nich stali redaktori, novinári, pracovníci v kultúrnych zariadeniach a pod. Skrátka – uvedomili si moc a mágiu slova a rozhodli sa, že sa stanú jeho pokornými služobníkmi.

Listujúc v stránkach nášho malého almanachu, predstavujem si mladého čitateľa, ktorému sa o pätnásť rokov dostane do ruky zborník Slová dokorán. V duchu odhadujem koľkým a ktorým z publikovaných autorov sa podarí prekročiť prah relatívne neďalekej budúcnosti. Darma porovnávam, zbieram argumenty pre i proti, bez prorockého nadania nedokážem vytipovať účastníkov fiktívneho finále. Viem však, že čitateľ nebude ukrátený o estetický zážitok z čítania. Dozvie sa veľa o živote, myslení a cítení ľudí našej doby, pochopí, že aj nie celkom dokonalý literárny útvar je prinajmenšom hlasom volajúceho na púšti, či pokusom osamelého bežca nájsť si partnera. No predovšetkým sa stane svedectvom, že radosť a smútok, smiech a žiaľ, vôľa a rezignácia majú vyárendované miesto v živote každej generácie. Že naše básne, poviedky, eseje, aforizmy sú vlnami nedohľadného mora, ktoré v rytmických intervaloch narážajú na úskalía našich životov.

Marta Batková

Novoročné prekvapenie

Môj osamelý život v opustenom hniezde mi akosi predurčil tráviť Silvester v papučiach pri televízii s mojím desaťročným psíkom. Spoločnosť nám robila ďalšia osamelá dvojica, naša susedka s deväťročnou sučkou. V takomto štvorlístku sme sa lúčili so starým rokom i so slovenskou korunou a vítali sme nový Eurorok.

Keď tu zrazu, tesne po polnočnom prípitku, zakuká „kukučka“ v mojom mobilnom telefóne. Display ukazuje telefónne číslo mojej staršej dcéry, spoza veľkej mláky. Nedočkavo stlačím klávesu so zeleným slúchadlom: „*Prosím.*“

Niekde z druhého konca sveta zaznie neznámy mužský hlas: „*Hello!*“ Uvedomujem si, že je to asi manžel mojej dcéry, ktorého ešte nepoznám. Rýchlo odpovedám: „*Hello!*“ V mobile počuť iba smiech, tak pokračujem: „*Happy New year!*“

Odpovedá mi už dcéra a vysvetľuje, že mám smiešny prízvuk.

Nuž, nemala som možnosť cestovať, moje deti aj za mňa objavujú svet. Ja len udržiavam oheň v rodinnom kozube, aby sa mali kam vrátiť.

Dcéra mi zavinšuje v rodnej reči a položí dve otázky: „*Mama, sedíš? Aj popíjaš?*“

Odpovedám: „*Áno, sedím a popíjam víno s priateľkou.*“ Dcéra pokračuje: „*To je dobre, pretože mám pre Teba veľkú novinu!*“

Nasleduje kratšia pauza, moja zvedavosť aj napätie rastie, myseľ háda...

Hm, po Vianočnom oznámení, že sa vydala, bude asi tehotná...?

Nečakané slová ma však zasahujú ako blesk z čistého neba!

Nechcem veriť vlastným ušiam – inú správu počujem:

„*Si babka!*“

Zvolám: „*Čo!*“

„*Máš vnučku, Keniu!*“

Uvažujem, zvláštne meno a moja prázdna náruč nechce tomu uveriť.

Zrazu počujem plač dieťaťa a ja hneď plačem spolu s ním v nečakanom dvojspeve. Topím sa v slzách, zadúšam sa smiechom a koktavo sypem otázky. Zo šoku sa neviem spamätať!

Priateľka aj psy nehybne na mňa hľadia, zdá sa, akoby zastal čas.

Po chvíli dcéra tvrdí: „*Podobá sa na mňa a na teba, posielam ti fotky e-mailom.*“

Bežím k počítaču, otváram internet, e-mailovú správu s názvom: Christmas Kenia. Vidím známe črty tváre spiaceho bábätko v červenom kabátiku s bielou kožušinkou. Tmavšia, akoby opálená pleť maličkovej prezrádza ďalšiu novinu. Je to miešanka, nádherná mulatka! Moje prvé vnúča, krásne zdravé dieťa!

Spomínam si, že len pred nedávnom visel dcérin život na vlásku, možno preto tehotenstvo tajila. Dnes si plní materské poslanie.

A tak vzdávam vďaka Bohu a úctu novému životu. Nech len naša Kenia obohatí tento malý-veľký svet svojou jedinečnosťou.

Som šťastná babka, alias happy grandmother.

Marta Batková

Z pohody do nepohody

Po náročnom pracovnom týždni som trávila víkend s priateľkou na Zelenej vode. Ležala som na masážnej podložke úplne vyčerpaná. Po viac ako polročnom zastupovaní chorej kolegyne som každým zmyslom priam nasávala slnečné lúče a vytúžené ticho. Na oblohe sa roztopašne pásli biele obláčiky, ktoré naháňal mierny vetrík a slniečko sa hralo na schovávačku. Lido bolo poloprázdne, pretože prevaha mládeže sa zabávala na hudobnom festivale Pohoda v Trenčíne. Bol medzi nimi aj môj syn, ktorému som darovala svoju voľnú vstupenku získanú u zamestnávateľa. Tešila som sa, že som mu pomohla splniť jeho túžbu, prvýkrát tráviť voľný čas s priateľmi na zvučnom medzinárodnom podujatí. Zaslúžil si to, po dlhých rokoch uskromňovania, počas štúdií na strednej a neskôr na vysokej škole. Prostredné z mojich troch detí, ktoré som doviedla k dospelosti sama. Zahнала som ťažké spomienky z minulosti do zabudnutia a spokojne som odдыхovala, až kým ma z mojich osamelých myšlienok neprebralo zvonenie mobilného telefónu.

Volal mi kamarát: „*Dievča, kde si? Okolo druhej hodiny je predpovedaný silný nárazový vietor. Zberaj sa ty radšej domov a varuj syna!*“ Poslúchla som, pretože nezvykol hovoriť do vetra.

Syn mi oponoval: „*Mami, vieš ako je tu dobre, tolko je tu zábavy. Neboj sa, ja sa schovám do stanu.*“ Namietla som, že jeho malý stan je na otvorenom priestranstve letiska ako pierko, ktoré vietor ľahko odfúkne. No syn mi odpovedal: „*Tu je obrovský stan, veľký ako športová hala a v ňom bude bohatý program*“.

Po tomto argumente som kapitulovala. Myslela som už na pootvorené okná nášho starého bytu, ktoré vždy praskali pri nárazoch vetrov zo západu.

Cestou domov už popŕchalo, vyvaľovala som oči na tmavú obruč, ktorá sa vypínala na obzore ako vysoká privalová vlna. Stále viac mohutnela, čoraz viac otvárala svoju čiernu náruč, len nás dolapiť. Náhlivo som vnikla do bytu a utekala k najslabšiemu a zároveň najväčšiemu oknu v obývačke, ktoré bolo už niekoľko rokov mojou nočnou morou. Vtom sa silný náporový vietor prudko oprel o bariéru steny širokého paneláka. Držala som v rukách pootvorenú vetračku a nevládala zavrieť. Bolo počuť ďaleké dunenie, ktoré však neznelo ako hrom...!? Po chvíli pretlačania sa mi predsa len podarilo oblok zavrieť. Zdesene som počúvala strašidelné zvuky ako stonalo staré drevo pod tlakom víchrice a v duchu som si kládla otázky: „Čo to len urobilo na otvorenej ploche letiska? Aké divné dunenie to bolo počuť???“

Moje zlé tušenie neskôr umocnilo odľahlé kvílenie sanitiek! Volala som synovi, no nevedela som sa dovolať. Zrútila sa elektronická sieť! Napriek dažďu som otvorila oblok a počúvala neutíchajúci hukot sirén. Zapla som televízor, v ktorom na spodnej časti obrazovky bežali titulky: **Nešťastie na Pohode...!** Ako vyvrátený strom som padla na kolená a prosila Boha: „*Prosím, ochraňuj mi syna, zachráň mladé životy!*“ Priam som hltala priame vstupy do vysielania: **Jeden mŕtvy muž, čísla ranených sa menili, počet evakuačných nemocníc rástol...!** Hrozná bezmocnosť ma privádzala do zúfalstva! Behala som od okna k oknu ako levica v klietke a horúčkovo som hľadala riešenie, ako sa rýchlo dostať na letisko, aby som si našla mláďa, ktoré len začínalo objavovať svet. Myslela som na strach a prázdne náručia ostatných matiek. Ktorá z nás si už neobjíme syna? „*Bože, ktorá z nás, ktorá z nás...?*“, opakovala som ako v horúčke.

Snažila som sa neprepadnúť panike, so všetkých síl som sa snažila uvažovať rozumne. Všade bol predsa chaos, telefónne linky museli zostať voľné pre potreby ranených...

Školení záchranáři boli predsa na mieste... Vedela som, že nič nezmôžem! Iba by som zavádzala, ešte by so mnou mali robotu... Čakanie bolo neznesiteľné, trvalo nekonečnú večnosť... Preto som sa stále modlila a ponúkala Bohu na výmenu svoj život. Povedala som si, že počkám – najviac hodinu? Ručičky na hodinách som posúvala očami dopredu a kľčovito zvierala v ruke mobilný telefón.

Konečne, signál! Už-už som vyťukávala číslo fakultnej nemocnice, keď mi mobil zazvonil v rukách. Ozval sa mi synov hlas: „*Mama, nezľakni sa, stan ten nápor vetra nevydržal! Mám päť centimetrovú trznú ranu na hlave, čakám na sanitku, neviem, do ktorej nemocnice ma odvezú, zavolám neskôr.*“

Zavládlo ticho! Skoro hrobové ticho, v ktorom som nepočula vonkajšie zvuky sveta, iba ozvenu synovho hlasu a jeho príslub: „*...zavolám neskôr, ... neskôr.*“

Po nekonečnom vypätí a náhlejši úľave som sa rozplakala. Uvedomovala som si, že syn zavolať sám. Bude teda v poriadku! Dúfam?

O logickosti úvahy ma uistila aj moja dlhoročná priateľka, od ktorej som sa dozvedela, že jej mladší syn – študent 1. ročníka vysokej školy pomáhal stavať megastan. Úprimne ľutovala, že môj syn bol práve v stane, ktorý jej syn staval ako brigádnik, aby si privyrobil na štúdium. Aj ona je osamelá matka, ktorá vychováva dvoch dospievajúcich synov a tiež sa bojí za dvoch. Ponúkli mi duchovnú, morálnu, dokonca aj hmotnú pomoc. Vedia sa i s málom podeliť.

Uistila som ju, že mi pomôže mladšia dcéra, ktorá náhodou prišla zo zahraničia domov a ktorú som odvolala z výletu z Martinských hôr. Dcéra prišla domov skôr než ďalší telefonát od syna. Dozvedeli sme sa, že je v Myjavskej nemocnici spolu s ďalším chlapcom z Anglicka a dievčaťom z Trenčína. Ranu nad ľavým spánkom mu zašili, čaká na röntgen, nemá vraj doklady ani oblečenie, máme prísť až na druhý deň.

Ešte nikdy nebola cesta na Myjavu taká dlhá a kľukatá – ako veľký plaziaci sa had! V hlave som mala zmätok, bola som roztržitá. Pobalila som, čo treba? Chýbali mi jeho doklady... Myslela som na možné zdravotné následky a prenasledovali ma výčitky – ako také sipenie hada!

Myjavskú nemocnicu sme našli vďaka ochotnej navigácii miestnych ľudí. Vrátnička, sanitár, upratovačka, ale nikde žiadna sestra či doktor. Syn ležal v trojposteľovej izbe spolu s mladým Angličanom, obaja s novými „suvenírmí“ na hlavách. Spoločnosť im robil pán, ktorý bol približne vo veku ich otcov a skutočne sa aj tak o nich staral. Zásoboval ich toaletnými a hygienickými potrebami, podelil sa s nimi o minerálky a skúsenosti pacienta. Našťastie sme prišli so slušnými zásobami, lebo toaletný papier im už dochádzal a toalety boli bez základného vybavenia. Bola nedeľa, všade bolo ticho. Z vedľajších izieb nakúkalo pár zvedavcov, len z personálu nik. Dovolila som si zaklopať na dokorán otvorené dvere ošetrovne. Na chodbu vyšla sestrička s nezrozumiteľným mrmlaním si popod nos a prehnane rýchlo za sebou zatvárala. Predstavila som sa a žiadala som informácie o synovom zdravotnom stave. Odpovedala, že musím počkať na doktora a vzápätí vkĺzla cez mierne pootvorené dvere späť do ošetrovne. Pomyslela som si: „*Dobre, že sa nepretiahla cez kľúčovú dierku.*“ O chvíľu vyšiel mladý doktor, ktorý neskrýval nevôľu. Odmerane ma informoval o vyšetreniach, ktoré synovi robili a ešte budú robiť. Po mojej otázke, či bol syn v bezvedomí, zvýšil hlas: „*Bol predsa prijatý v šoku!*“ Môj preľaknutý, zároveň začudovaný výraz tváre mu asi stíšil hlas a dodal: „*Neviem, pacient si to nepamätá.*“

Po troch dňoch syna prepustili domov, a to bez sľúbeného neurologického vyšetrenia! V prepúšťacej správe stálo: **Neurologické vyšetrenie nebolo vykonané z personálnych dôvodov, odporúčame bezodkladne vykonať v mieste bydliska.** Zdravotná sestra u mojej dlhoročnej neurologičky

však syna urgentne odmietla prijať. Vraj sa má objednať, alebo si zaplatiť prednostné vyšetrenie. Spôsob, akým to povedala, nás nemých vyprevadil z čakárne a bez váhania sme odkračali k neďalekej konkurencii.

Vo vojenskej poliklinike sa synovi venovali ihneď, bez čakania aj bez platenia. Výsledky však neboli uspokojivé, poslali ho na ďalšie EEG vyšetrenie hlavy, na ktoré bolo treba čakať až do septembra, keď bude po dovolenkách. Synovi zatiaľ naordinovali prísny režim pokoja, žiadna zábava, necvičiť, neplávať, vyhýbať sa slnku a alkoholu! Ešte skôr, ako sa syn dostal na ďalšie vyšetrenie, musel odcestovať do zahraničia za novou prácou. Celý čas som típla, aby sa mu v cudzom svete nezhoršil zdravotný stav. Až po návrate z pracovnej cesty sa podrobil naplánovanému vyšetreniu, ktoré nás konečne upokojilo.

Pri vypisovaní dokladov pre poisťovňu o náhrade materiálnych škôd a ujmy na zdraví sa konečne syn rozhovoril o nešťastí na Pohode.

Opísal mi hrozné sekundy utrpenia s pokorou v hlase. *„Keď začalo pršať, stan sa rýchlo zaplnil. Práve začínal program, na ktorý sme sa vyzbrojili fotoaparátmi. Bolo málo voľného miesta, a tak som mal ruky zdvihnuté a fotil som z výšky. Vstane bol hluk ani som nepostrehol iný lomoz, ktorý tam nepatril. Keď som si uvedomil, že na mňa prší, pozrel som sa hore. Uvidel som oblohu, z ktorej niečo padalo a s rachotom dopadalo kúsok za mňa. Nieкто zakričal, aby sme si ľahli a ani neviem ako, padol som na kolená. Nechápal som, čo sa robí a necítil som ani bolesť. Precitol som na štyroch končatinách, predou mnou ležal na zemi rozbitý foťák, ktorý mal objektív úplne vtačený dovnútra. Siahol som po ňom, snažil som sa vstať a čo najskôr vymotať sa von z labyrintu potrhanej celtoviny a kusov kovových konštrukcií. Okolo pobehovali a kričali vydesení ľudia, mladý muž nehybne ležal na zemi v kaluži krvi. Vtedy ma už podopieral kamarát, postupne som si*

uvedomoval, že môj biely pulóver je červený a že tvár nemám mokrú len od dažďa. Bol som v šoku, k sanitke ma museli priviazať. Mal som strach, plakal som od bezmocnosti a cítil som hnev, keď ma fotil novinár. Uvedomil som si, že môj dlhoročný kamarát z miesta tragédie ušiel, zľakol sa ako mnohí. Mal som šťastie v nešťastí, malý fotoaparát mi zachránil život a v núdzi som spoznal obetavého priateľa.“

O necelý rok neskôr dostal môj syn od organizátorov Pohody štyri voľné vstupenky na ďalší festival, vraj aby nezanevrel. Tri rozdal kamarátom, pre mňa – nezvýšila. Keď som sa jej dožadovala, opýtal sa s údivom: „Mama, a čo by si tam robila?“

Moja odpoveď bola prostá: „Uctila by som si pamiatku obetí, nevedela by som sa zabávať na miestach postriekaných tvojou krvou a netancovala by som na hroboch mŕtvych!“

Emília Bátovská
Pravá láska

Láska je dar, šťastia jar,
kvitne kvetom, vládne svetom.
Láska je večná, nekonečná,
Láska, nás blaž, celý život náš.

Tá láska naj je šťastia raj,
milovať, sniť, život tak žiť.
Láska, tá pravá šťastie dáva,
sprevádza nás údolím krás.

V údolí snov čas lásky bol.
Zlomený kvet, rúca sa svet.
Lásku si vážme, jej krásu strážme,
aby láska v nás zakvitla zas.

Marcel Host'ovecký

Znovuzrodený

Páni, som rád, že sme sa dohodli. Ak máte ešte nejakú otázku, prosím. Ak nie, nemáme tu už čo robiť. Moja stráž, vás s radosťou odprevadí. „Ja mám ešte jednu otázku, pán Sober. Chcel by som sa spýtať, ako nám tú ochranu chcete zaručiť? Bez záruky nikam nejdem a čo sa týka dohody, budem nútený od nej odstúpiť!“ „Ach, tak vy chcete záruku. Neveríte mi? Možno Vás presvedčí toto.“ Celá sála sa zhrozila. To, čo vytiahol spod stola bola predsa ľudská hlava. Kto to môže byť? Táto otázka visela vo vzduchu až kým sa neozval Laurence Sober. Viete, kto to je? Že nie? Možno vám osvieži pamäť táto nahrávka páni. Zo stredy stola vystúpila akási sklenená tabuľa, a nevedno odkiaľ sa na nej zjavil obraz. Bolo to odporné. V tej televízii (ak sa to dá nazvať televíziou) sa zjavilo nejaké monštrum. V papuli malo hlavu toho neboráka ktorého hlavu teraz držal Laurence. V tom im to blysko. To monštrum je ten obávaný drak. Nikto nevie odkiaľ sa vzal, či je to možné, aby existoval, dokonca ani nevedeli, čo sa stalo, že ho vidia. Medzi ľuďmi totiž vládla fáma, ktorá vravela, že je to neviditeľný Satan s podobou draka a každý, kto videl jeho podobu, buď záhadne zmizol, alebo našli jeho telo rozporciované v nejakej uličke, kde by sám určite nevkróčil. Na sálu zrazu spadol nedýchatelný vzduch. Nikto nevedel, čo má od toho Laurencea čakať. Je to Satan ktorý vzal pre zmenu podobu človeka, alebo je nejako inak spojený s tým drakom. V tom dusne sa ozval Laurence. „Chceli ste záruku, tu ju máte. Ten tvor, ktorého ste videli je pod mojou vládou. Každý, kto bude pre vás nepohodlný či inak nepríjemný, tak ho jednoducho odstránim za úbohý milión dolárov. Potrebujete ešte nejaké iné záruky alebo už toto rokovanie môže skončiť? A čo sa týka platieb. Poprosím vopred. Na potvrdenie našej ponuky formou prvého milióna nechcem čakať dlho. Viete som

nedočkavý typ. Takže?“ Všetci pozvaní sa začali obzerať po najbližšom východe. „Myslím, že by ste si mali pohnúť páni, moja trpezlivosť sa stráca!“ povedal so silným pohrdaním v hlase.

* * *

Toto bol začiatok zlého konca. Tento príbeh sa začína, keď sa Laurence dostal do zajatia armádou USA. Vtedy mal len asi štrnásť rokov a bol sirota. Dôvodom bola jeho výnimočnosť. Mal dar rozprávať sa s nadprirodzenými bytosťami. Nikto mu neveril, až kým sa v jeho okolí nezačali diať pozoruhodné veci. Vtedy sa na scéne objavil istý profesor, ktorý Laurencovi zázračne rozumel. Laurence bol rád, že mu už konečne niekto verí. To sa pre neho stalo osudným. Stal sa pokusným králikom vo väzení. Bol strážený špeciálnou utajenou jednotkou, o ktorej nikto nevedel, že existuje. Dokonca ani prezident nemal o nej podrobné správy. V miestnych laboratóriách sa diali pokusy, za ktorými nestál nik iný ako profesor Kamatho Katsurisho. Bol to práve on, kto dostal mladého Laurencea na toto miesto. Po piatich rokoch sa v mladom Laurencovi niečo zlomilo. „Čo sa to tu deje?“ otázka sa niesla miestnosťou takou silou, že nebolo možné aby ho vydal ktorýkoľvek s prítomných vedcov. Bol to Laurence, respektíve ani nie tak on ako jeho nový objav. Ten mu prepožičal svoj hlas. Nikto z prítomných nevedel, o koho ide. Vedel to len Laurence. A ten sa zaviazal, že to z neho nedostanú, pokiaľ bude pri zmysloch. Za to chcel len odtiaľto vypadnúť. „Päť rokov je dlhá doba. Je mi jedno, čo to bude stáť. Chcem sa z tohto prekliateho miesta konečne dostať preč. Neverím, že mimo týchto stien nie je absolútne nič, čo by stálo za objavenie či ovládnutie. Okrem toho ľudia majú radi legendy a povery. Ak ma odtiaľto dostaneš, staneš sa mojím pomocníkom? Lebo ak nie, moja existencia má väčšiu perspektívu tu ako vonku. Môžem s tebou počítať?“ „Ak by záležalo len na mne, ostávam. Lenže ty sám najlepšie vieš, aké veci sa dejú medzi *nebom a zemou!!!* Ak to nepochopíš ty, tak už nikto,“ povedal Glotherus. Glotherus

bol totižto drak. Monštrum, ktorého bežní ľudia nemohli vidieť. Bolo to tým, že jeho kožu pokrývali šupiny zo zvláštnej hmoty. Laurence si to nevedel predstaviť. Čakal preto na ten čas, ktorý ho vyslobodí z imaginárnych pút. O pár dní sa stalo to, na čo čakal tak dlho. Počas prebdenej noci sa k nemu zhmotnil jeho osloboditeľ. Takéto oslobodenie nečakal ani on. V šere mesačného svetla zrazu zazrel niečo, čo nápadne pripomínalo prerasteného supa s ľudským telom zahaleným do tógy, akú používajú veľkňazi spoločenstva, o ktorom vedel len to, že sú to nekromani. Pripravoval sa teda na najhoršie. „*Ten veľkňaz má určite za úlohu zabiť ma a po vyhodení môjho tela naspäť oživiť.*“ Táto predstava sa mu vonkoncom nepáčila. „*Ale ak sa to inak nedá, podstúpim toto riziko!*“ Takéto myšlienky sa mu prehánali hlavou už len pár sekúnd. Potom nastalo to, čo čakal. Príjemne chladivý strieborný nôž sa mu zaryl priamo do srdca. Bolo to príjemné, keď sa Glotherus dotkol jeho myšlienok naposledy. Z očí sa mu pomaly vytrácal život. Veľkňazova úloha sa týmto skončila. Stratil sa tak rýchlo a nepozorovane, ako aj prišiel.

Ráno vznikol nepredvídateľný chaos. Nikto nevedel prísť na to, ako sa to stalo. Našli v jeho okolí len kaluž krvi. Nenašla sa ani vražedná zbraň, čo ich značne znervózňovalo. Záver vyšetrovania znel: *Zabitý bodno-sečnou zbraňou, zbraň sa nenašla. Znamky po boji žiadne, po útočníkovi žiadne stopy.* Po dokonalej obhliadke telo poslali v pohrebnom aute do miestneho krematória. Keď sa auto dostalo až namiesto určenia, stala sa nepredvídateľná udalosť. Auto zrazu prudko zabrzdilo. Vodič ostal ochromený, ako keby videl nejakého ducha. Na volanie nereagoval. Okolo idúci ľudia sa prizerali, snažili sa ho dostať z horiaceho auta. Nikto si nebol istý, ako požiar vznikol. Každý sa staral len o to, aby vodiča dostali z auta. Laurence bol už v tom čase v moci nekromanského veľkňaza. Nachádzal sa v neďalekých rozvalinách, na mieste, o ktorom panujú legendy tak hrozné,

že sa tam nikto z miestnych neodváži. Laurence ležal v päťcípej hviezde načrtnutej obrovským pazúrom veľkňaza. Okolo neho sa pomaly zhromažďovali kňazi zo spoločenstva a pripravovali sa na obrad. Každý, kto sa na tom obrade nachádzal musel cítiť neopísateľné napätie z toho, čo sa stane. Tak silnú osobnosť totiž ešte nezbavovali známok smrti. A už vôbec nie po tak krátkom čase. Ani by sa o to nepokúšali, keby to nebol priamy rozkaz rady starších. A toto rozhodnutie ich poriadne zaskočilo. No keď prišlo k samotnému obradu, nebolo ani poznať, že to je nie celkom podľa pravidiel. Počas obradu bol prítomný aj ten ktorý tento ošial spôsobil. Glotherus sedel v úzadí. Nesnažil sa byť príliš nápadný, ale aj tak sa mu to nie príliš darilo, vďaka jeho obrovským rozmerom. V tom prišiel do stredu kruhu utvoreného spoločníkmi veľkňaz, a mohlo sa začať s povolávaním duše Laurencea. Kto bol nepovolaný, bol týmto obradom nepríjemne prekvapený. Veľkňaz si začal popod zobák niečo mrmlať. Ostatní sa pohybovali akoby omámení týmito nezrozumiteľnými slovami. Čosi sa stalo, obyčajní ľudia by si to ani neboli všimli, ale napriek tomu boli kňazi z toho poriadne vedľa. Takýto postup sa im vonkoncom nepáčil. Mali v úmysle ujsť, ale Glotherus im zahatal cestu. Bol tak veľký, že nemali ani najmenšiu šancu sa okolo neho dostať. Bolo im jasné, že to musia dokončiť. Veľkňaz sa týmto rozruchom nedal obťažovať. Pokračoval v modlitbe, akoby sa nič nedialo. Vyzeral ako v hlbokom tranze. A vtedy sa to stalo. Nad telom Laurencea sa zjavil jeho duch. Nebol biely ako všetci ostatní duchovia. Bol svetlomodrý a svetielkoval. Bol to nesmierne silný duch. Tak ako si to o ňom aj mysleli. Nevedeli však, že jeho duch sa bude správať absolútne samostatne. Nebolo nutné žiadne ďalšie rituálne zabitie ani nič iné. Boli z toho mierne vykoľajení, ale inak sa nič neobvyklé nestalo. Laurence sa podľa ich očakávania nadýchol. Vytrepali ho na Glotherusov chrbát, aby ho odniesol na horu drakov. Tam na neho čakala

příjemná postel, mnoho liečiteľov a hlavne drakov. Bolo to sídlo dračej rady a ich jazdcov. Tí boli buď dobrí, alebo sa postavili na stranu zla, to však neznamenalo, že spolu nevyhádžali. Svet od neho čakal, že sa niečo priučí, možno zaujme miesto najvyššieho predsedu v dračej rade, pretože jeho drak patrí k vznešenej vetve dračej krvi. Bol členom dračej šľachty, ktorá už tisícročia ovládala dračí svet. Toto však Laurence ešte netušil. Ten sa ešte stále nezotavil po rituáli.

Nikdy si nemyslel, že práve on spozná tak dôležitého draka ako je Glotherus. Jeho schopnosti boli mierne otupené po úspešnej liečbe, ale aj to, čo mal mu stačiť na to, aby pochopil, kde je, čo tam robí, ako sa tam dostal a kto za tým všetkým je. Preto sa rozhodol, že sa trochu poobzerá po svojom novom príbytku. Vedel, že nech sa pohne kamkoľvek, Glotherus stojí vždy za ním. Preto sa nečudoval, že celý areál bol preňho úplne sprístupnený. Toto privilégium sa snažil využiť v maximálnej miere. Všetky jeho aktivity viedli k poznaniu a zorientovaniu sa vo svojom novom domove. Bolo to tu oveľa krajšie a útulnejšie ako v detskom domove v ktorom vyrastal.

V priebehu pár dní sa stalo to, čo viselo v ovzduší už nejaký ten čas. Začalo sa s prípravou slávnosti nástupu nového predsedu dračej rady. K Laurencovi sa blížil Glotherus. Mal v pláne povedať mu, že táto slávnosť oslavuje jeho príchod a uvádza ho do najvyššieho postavenia. „Laurence, ty si tým dlho očakávaným predsedom. Toto je tvoj osud. Sám veľmi dobre vieš, že s osudom sa netreba zahrávať. Teba vybrali v posvätnom prorocktvé traja najvyšší a ty nás privedieš späť na povrch zemský. Ty a len ty sa postaráš aby sme sa mohli voľne pohybovať po vašom svete a ľudia na nás neútočili tak ako sa to stalo pred mnohými rokmi, keď nás vyhnali zo svojho sveta.“ „Prečo práve ja? Ja čo som len obyčajným pokusným králikom sveta. Ved' sám si ma odtiaľ dostal vieš sám, že vrátiť sa tam je pre mňa takmer

nemožné. Som mŕtvy Glotherus. *Mŕtvy!!!*“ „Práve to nám môže pomôcť. Vybuduješ si novú kariéru. Vďaka nám bude tvoja sila väčšia. Tvoje prostriedky neobmedzené a ty nás dostaneš z tejto prekliatej diery. Ty si bol znovu oživený, aby si nás odtiaľto dostal. Si jediný ktorý to dokáže.“ „V tom prípade by som rád ostal chvíľu sám a pripravil sa na obrad. Len dúfam, že sa nezbavím svojej dôstojnosti.“ „Je to tvoje rozhodnutie a plno ho rešpektujem.“ Ozval sa s pokorou Glotherus. „Máš ešte nejaké želanie Laurence? Ak nie tak odídem a prídem ťa vyzdvihnúť na obrad.“ „Nie ďakujem,“ odvetil Laurence, „môžeš odísť!“

* * *

„Už je čas.“ Vošiel do miestnosti Glotherus. „Mal by si sa pripraviť. Obliecť na seba tieto šaty. Čakám ťa vonku. Na ceremoniál musíš prísť na mojom chrbte. Tak to predpisujú zákony zhromaždenia.“ „Glotherus, počkaj, som znepokojený. Je mi to tu všetko cudzie. Neviem, ako to strávim.“ „Buď v pokoji. Všetko dobre dopadne. Nedovolím ani ja ani nikto iný, aby sa ti niečo stalo. Si naša jediná a posledná nádej. Žiaden z nás o ňu nepríde. Každý z nás sa bude snažiť o to aby si nás už odtiaľto dostal. Tak sa už konečne vzchop. Si veľvyslanec nášho druhu. Staneš sa ospevovaným a na tom už nič nezmeniš. Je len na tebe, či ťa budeme ospevovať ako hrdinu alebo ako neschopného babráka.“ „Dobre teda, počkaj ma pred dverami. O chvíľu som tam.“ Glotherus teda vyšiel von a trpezlivo čakal na svojho jazdca.

Keď Laurence vyšiel zo svojej izby, ak sa to izbou nazvať dá, lebo okrem postele a stoličky tam vlastne nič nebolo, čakal naňho Glotherus a za ním zástup drakov, príšer a iných potvor, ktorých ani nevedel, že existujú. Všetci čakali len na svojho nového vládcu, ktorý ich dostane na povrch sveta. Laurence teda vysadol na Glotherov chrbát a dal sa viesť ním až do korunovačnej sály. Ceremónia netrvala na Laurencove očakávanie príliš dlho. Povedalo sa, čo sa malo a nikto už nič viac nepotreboval. Laurencea zaviedli do miestnosti, v ktorej

sa mal zmeniť na človeka s bohatou kariérou, ktorý bude využívať ich služby pod rúškom tajomstva. Každý mal vízie o tom, ako by mal vyzerat' úspešný človek s nejasnou minulosťou. Keď s ním už konečne skončili (trvalo im to zhruba dve hodiny) a Laurence konečne vyšiel z dverí, zožal veľký úspech. Sám bol prekvapený ako ho „doriadili“. Dostal aj rodný list, doklady a veci spojené s úradmi, ktoré neboli pravdepodobne celkom legálne, keďže mal na nich nové meno a podobne. „S týmto ma chcete vyslať von?“ opýtal sa s nedôverou v hlase. „A prečo nie? Nikto nemôže spochybnit' pravosť týchto tvrdení.“ Laurence sa teda vyštveral na Glotherov chrbát, ten sa vzniesol a zamieril do mesta. Bolo príjemné pološero a drak sa niesol nepozorovane ponad hlavy nič netušiacich obyvateľov mesta. O pár minút zamieril k vysokej budove nesúcej názov Sober's Security Systems Co. „*To je moja vlastná firma, nemôžem uverit'.*“ „Musím ťa sklamať, ale tá firma patrí tvojmu *otcovi*, ktorý je späť s našou spoločnosťou a pre dobro organizácie ťa prijal za svojho syna. Nanešťastie mu už nezostáva veľa času a tak svoju firmu v testamente poukázal tebe ako jedinému právnenému dedičovi. „To je úžasné, aj tak som si nemyslel, že začnem nový život takto.“ „Ak chceme z teba spraviť vplyvného človeka, tak toto je najlepšia cesta. A okrem toho, z tejto budovy je najlepší výhľad na celé mesto aj na Dračiu horu, takže je výborným strategickým miestom pre náš cieľ. Snaž sa byť nenápadný, no pamätaj na to, že si zástupca pána Sobera v obchodných aj právnych veciach a to z teba robí už teraz najvplyvnejšieho človeka v spoločnosti.

Banketov a večierkov sa zúčastňuj len so súhlasom pána Sobera on ťa zasväti do ďalších podrobností. Dúfam, že sa skoro uvidíme!“ Laurence si ani nevšimol, kedy pristáli a Glotherus bol preč.

* * *

Prešlo desať rokov a Laurence Sober sa stal najvplyvnejším človekom v meste, ovládal väčšinu podnikov a konkurenciu odstraňoval mávnutím ruky. Nikto nepoznal

prameň jeho sily, ale pravdou ostáva, že po niekoľkých neúspešných pokusoch sa o to ani nikto nepokúšal. Ľudia, ktorý mali so spoločnosťou Sober's Security System Co. podpísané zmluvy, zázračne zbohatli a majú výsostné postavenie v meste aj na úrovni štátu. Jeho služby potajme využívali aj vládne organizácie, proti špiónom a podobne. Už mu ostávala posledná úloha predstaviť temné tvory a drakov verejnosti. Na to však ešte nikto nebol pripravený. V hlave mu však práve v tomto okamihu blysol nápad. Usporiada ples v štýle Benátok. S peniazmi ktoré má k dispozícii to bude hračka. K tomu vplyvné kontakty, všetko vyjde, ako si predstavuje. S drakmi by však mohol byť problém. Sú trochu rozmernejšie, ako by bolo treba. Nevedel, ako ich predstaviť. *To je asi jediný problém s ich predstavovaním. Svet sa konečne o nich dozvie a nikto si nedovolí spochybnit' ich miesto na zemi.* Táto predstava sa Laurencovi páčila viac než čokoľvek na svete. Jeho nová rodina mu bola najmilovanejšou, akú kedy mal. Dokázal by pre nich spraviť čokoľvek. A teraz ho tá rodina potrebovala najviac, a preto ich nechcel sklamať. Ak mu to nevyjde teraz, tak nikdy. Preto jeho prvé ranné kroky viedli hneď do kancelárie vybaviť včerajšiu myšlienku. Obvolal potrebných ľudí, podnikol potrebné opatrenia a spojil sa aj s Dračou horou. Tam sa začalo všetko točiť okolo ich nového stretnutia s ľuďmi. Všetci dúfali, že lepšieho ako kedykoľvek predtým...

Ján Hubinský

O husliach, ktoré dostali infarkt

Kúpil som ich kedysi dávno za smiešnu sumu od človeka, ktorý potreboval peniaze. Príležitostná kúpa sa tomu hovorí. Zlákal ma nápis na malom štítku vo vnútri, viditeľný cez štrbinku v tvare písmena f: Antonius Stradivarius Cremonensis, faciebat ANNO 1713. Bolo mi jasné, že to nemôžu byť stradivárky a je to čistý falzifikát. Ale aj pravý falzifikát pravých stradivariiek sa mi zdal zaujímavý. V slovníku som nalistoval slovo faciebat a zistil, že to značí po latinsky vzor. Husle teda majú so Stradivarim spoločné iba to, že boli vyrobené podľa jeho vzoru.

Raz mi napadlo, že by to bolo zaujímavé zistiť, aká je asi ich hodnota, a tak keď som objavil v novinách inzerát „Kúpim staré husle“ zavolať som naň.

Prišiel odborník. Vysoký s čiernymi vlasmi, sčesanými vzadu do chvosta. Suverénne vstúpil, suverénne vzal nástroj do ruky. Ani ho veľmi neskúmal a začal odriekať: poškodený lak, mierne odglejený krk, poškodená rezba, zvuk tiež nie bohvieaký...

Každý, kto chce kúpiť, hľadá čo najviac chýb, aby tak stlačil cenu čo najnižšie – je to starý jarmočný trik – tým viac priekupník, ktorý chce na kšefte zarobiť. No čím viac chýb tento pán nachádzal, tým sa hodnota huslí v mojich očiach nie zmenšovala, ale rástla a ja som čakal na každé ďalšie jeho slovo, ktoré znamenalo zdvojnásobenie hodnoty. Keď skončil so zoznamom chýb, ktorý skôr pripomínal obžalobu, už ich kládol na stôl, no vtom sa na ne znova zadíval a hovorí: „A čo som si až teraz všimol, veď tie husle majú infarkt.“

Keby vedel, akou nálepkou ich dekoroval. Ich hodnota vystrelila a v tom okamihu prevýšila cenu pravého Stradivariho nástroja. Opatrne som mu ich vzal z rúk a nežne položil na stolík. Infarkt znamená choré srdce a s kardiakmi

sa musí opatrne. Taký kardiak sa nesmie rozrušiť, zľaknúť, rozčúliť, aby mu to jeho choré srdiečko nepuklo.

Samozrejme, že sa tým stali nepredajnými. Predať či kúpiť sa dá len to, čoho hodnotu možno vyčíslieť. Tým infarktom, tým, že použil slovo, ktorým označujeme ľudskú chorobu, tým ich vyňal spomedzi vecí a zaradil do kategórie živých bytostí. A bytosť ako je známe sa nepredáva.

• • •

Keď zjari v blízkom okolí
rozkvitla mladá lucerna,
tak som ti, cestou do školy,
bývala trochu neverná.

Okolo cesty živé ploty,
zreje už baza čierna,
tak teraz, cestou do roboty,
bývam ti trochu verná.

• • •

Čím boli naše sny,
keď neboli ešte snami?
Asi len mláďatami.

Kde boli naše sny,
keď s nami ešte neboli?
Chodili predsa do školy.

Čo bude s tými snami,
keď nebudú už s nami?
Stanú sa spomienkami.

Jaroslav Janečka

Cena života

Sedeli oproti sebe. Redaktor miestneho bulvárneho plátku, pohodlne usadený v kresle, pozoroval svojho hostiteľa, Johna Talbota, hrdinu letu 113, ktorý podľa očitých svedectiev a nekvalitného amatérskeho videozáznamu vyniesol z trosiek havarovaného lietadla minimálne troch ľudí.

John Talbot mal nad štyridsať rokov, husté čierne vlasy mu pomaly, ale iste začínali šedivieť. Keby prejavil čo len trochu snahy, mohla byť z neho mediálna hviezda prvej veľkosti. Striktne odmietal rozhovory s televíznymi reportérmi a čo sa týka novinárov, bol ochotný porozprávať sa iba s niektorými. Napriek tomu ani jeden z novinárov, ktorým John Talbot poskytol rozhovor, neuvěřnil z neho ani riadok. Prečo? Už čoskoro sa to dozvie.

„Najprv si prečítajte toto prehlásenie a podpíšte ho!“ vyzval ho John Talbot a podal mu nejaký papier.

Redaktor sa načiahol za papierom, popravil si okuliare a začal čítať. Bolo zrejmé, že prehlásenie zostavil človek s právnickým vzdelaním. Keď si prehlásenie prečítal po druhýkrát, pochopil, že článok, ktorý vzíde z rozprávania Johna Talbota, môže uverejniť jedine vtedy, ak splní jednu podmienku. Akú, to sa v prehlásení nespomínalo.

„A čo je to za podmienku?“ spýtal sa.

„Po skončení môjho rozprávania vám položíím jednoduchú otázku a vy mi na ňu odpoviete. No a v závere toho vášho článku zverejníte otázku aj s odpoveďou. Jednoduché, nie?“

„Áno. Vyzerá to jednoducho. A čo moji predchodcovia? Všetci tí novinári, čo boli u vás. Pokiaľ viem, nikto z nich rozhovor s vami nezverejnil. Nevedeli snáď odpovedať na vašu otázku?“

„Ale vedeli, vedeli,“ trpko sa usmial John Talbot.

„Tak potom prečo...“

„Všetko so všetkým súvisí. Až si vypočujete môj príbeh, pochopíte.“

„Dobre,“ vzdychol si redaktor a vybral z aktovky písacie potreby, poznámkový blok a podrobnú mapu rozmiestnenia cestujúcich v lietadle, včítane ich fotografií.

„Ak chcete, môžete použiť aj diktafón.“

„Skutočne?“

„Samozrejme. Aspoň nebudete musieť lúštiť svoje poznámky.“

Redaktor vybral diktafón, položil ho na stôl a spustil nahrávanie.

John Talbot sa pohodlne oprel v kresle, prižmúril oči a spustil: „Bola to veľká rodinná dovolenka. Okrem detí boli s nami aj starí rodičia, na sklonku ich života sme im chceli ukázať, ako vyzerá starý kontinent. Všetko prebiehalo hladko, a plní nezabudnuteľných dojmov sme sa vracali domov. Problémy nastali na letisku v New Yorku, kde pre poruchu lietadla zrušili náš let do Chicaga. Neostávalo nám nič iné, než prijať ponuku na náhradné lety. Napriek veľkej snahe sa nám nepodarilo zohnať letenky tak, aby sme cestovali spolu. A tak sme sa museli rozdeliť. Starí rodičia aj s tromi našimi deťmi leteli skorším lietadlom, no a ja s manželkou a dvomi zostávajúcimi ratolesťami sme museli ešte štyri hodiny čakať.“

Konečne bolo čakanie u konca a my sme mohli nastúpiť do novúčičského Boeingu 747 spoločnosti USAir. Uvelebili sme sa na sedadlách a tešili sa, že čoskoro budeme doma. Všetko prebiehalo v pohode, počasie bolo nádherné, v polovici cesty začali letušky roznášať obed. S úsmevom som pozoroval svojho jedenásťročného syna, ktorému sa zapáčila červenovlasá mladá letuška. Prenasledoval ju pohľadom a každú chvíľu si od nej niečo pýtal, len aby bola čo najdlhšie v jeho zornom poli.

A potom sa to stalo. Cítil som, že meníme kurz. Bez akejkolvek výstrahy z pilotnej kabíny sa lietadlo odrazu

naklonilo na pravé krídlo a nekontrolovateľne začalo rútiť k zemi. Preboha, pomyslel som si, veď sa dostaneme do vývrtky! Zúfalo som sa chytil operadiel sedadla. Okolo nás začala lietat' batožina a všetko čo nebolo upevnené. Červenovlasá letuška spadla na podlahu a zo všetkých síl sa pokúšala niečoho zachytiť. Ako rýchlo sa všetko začalo, tak sa aj skončilo. Pilotom sa podarilo obnoviť vládu nad lietadlom, opäť sme leteli priamo a vyplašení cestujúci sa domáhali vysvetlenia. Namiesto toho sme z pilotnej kabíny dostali výstražné znamenie, aby sme sa pripútali.

Letušky sa pokúšali upokojiť cestujúcich, že išlo iba o náhodnú turbulenciu, a príkaz od pilotov je vraj iba preventívnym opatrením. Ako bývalý športový pilot som vedel, že to nie je pravda a v duchu som začal rozoberať možnosti, čo všetko sa mohlo stať. Napriek tomu som upokojoval svoju rodinu, že všetko je v poriadku a čoskoro pristaneme v Chicagu.

Keď sa lietalo pripravovalo na pristátie, všetko sa zopakovalo. Lietadlo opäť začalo padať na pravé krídlo, prudko naberalo rýchlosť a ja som si pomyslel, že toto je už naozaj koniec. Cestujúci začali kričať, z rôznych kútov lietadla sa ozýval zúfálny detský plač, všetkých ovládla panika. Spomedzi rôznych výkrikov som zaregistroval detský plačlivý hlas: mamička, ja ešte nechcem zomrieť...

Tesne pred letiskom sa podarilo pilotom lietadlo ako-tak vyrovnat'. Živo som si predstavoval, ako zúfalo bojujú s riadením, ako sa snažia spomaliť rýchlosť klesania. Tušil som, čo nás čaká. Toto nebude núdzové pristátie ale pád.

Nesmiem stratiť vedomie, nesmiem stratiť vedomie, zúfalo som si opakoval v duchu a krčovito som zovrel operadlá svojho sedadla. Ak nestratím vedomie, určite to prežijem, presviedčal som sám seba. Všetko sa zbehlo tak rýchlo, že som nestihol vykonať ani stručnú bilanciu svojho života.

Lietadlo na pristávajúcu plochu prudko narazilo podvozkom, ktorý sa pod váhou lietadla rozlámal na márne kúsky. Vzápätí

zavadilo o zem koncom pravého krídla a začalo rotovať. To som bol ešte pri vedomí, spomínam si ako ma najskôr vtlačilo do sedadla, aby ma vzápätí neznáma sila chcela vystreliť opačným smerom. Keď sa lietadlo začalo lámať na kusy, niečo ma udrelo do hlavy a ja som stratil vedomie.“

John Talbot sa nadýchol a pokračoval: „Keď som sa prebral, nevedel som čo sa stalo, ani kde som. Pamäť som mal ako vygumovanú. Jediné, čo spoľahlivo fungovalo, bol pud sebazáchovy. Všade okolo bolo plno štiplavého dymu, ktorý mi sťažoval dýchanie. Spočiatku som nič nevidel. Zdalo sa mi, že počujem nejaké zvuky. Neskôr som si uvedomil, že je to bolo stonanie, zúfalý ľudský plač a volanie o pomoc. Tušil som, že sa stalo niečo veľmi zlé a ja sa musím odtiaľto dostať preč. Keď som sa pokúšal vstať, zistil som, že to nejde. Bol som pripútaný k sedadlu. Automaticky som rozopol popruh a postavil som sa. V diaľke som zbadal nejaké svetlo. Vykročil som za ním. Pomaly som sa začal rozpamätávať, kde som. Kráčal som ďalej, tam, kde cez dymovú clonu prenikali slnečné lúče. Keď som došiel na koniec, uvidel som obraz totálnej skazy. Trup lietadla bol rozlámaný na niekoľko častí, po zemi sa váľali trosky od výmyslu sveta, ale čo ma najviac vystrašilo, bolo letecké palivo, ktoré vytekalo z trosiek lietadla. Nieкто na mňa volal, a ja som uvidel ruky nejakého človeka, ktorý mi chcel pomôcť von z lietadla.

Keď som chcel opustiť zadymený vrak, nieкто ma zozadu uchopil za ruku a nechcel ma pustiť. Pomaly som otočil hlavu. Prsty, ktoré mi zvierali predlaktie patrili žene v stredných rokoch, ktorá sa márne pokúšala uvoľniť zo sedadla. Zasekol sa jej popruh a domáhala sa pomoci. Po pár sekundách som ju vyslobodil a pomohol vstať. Žena sa bezvládne zvalila na mňa, všimol som si, že členok pravej nohy mala zohnutý v neprirodzenom uhle. Pomohol som jej k otvoru, kde sa jej ujali ochotné ruky cestujúcich, ktorým sa podarilo opustiť vrak lietadla. Sledoval som ju pohľadom.

Mala čierne rozpustené vlasy, ktoré jej splývali na chrbát. Pomyslel som si, že aj moja manželka má také isté.

Moja manželka!

V tom momente sa mi začalo rozjasňovať v hlave. Kde je moja manželka? Zúfalo som sa snažil spomenúť. Bola aj ona so mnou v lietadle? Keď sa mi v mozgu vybavila odpoveď, otočil som sa a vykročil späť do útrobov lietadla. Napriek hustému dymu som ju našiel pomerne rýchlo. Sedela pri okne, so zvesenou hlavou. Vedľa nej, bližšie ku mne sedela v kresle ešte jedna osoba. Keď som si uvedomil, že je to môj syn, vlasy sa mi zježili na zátylku. Uvoľnil som mu popruh a zobral do náručia. Náhlivo som kráčal ku svetlu. Dym bol čoraz hustejší, nedalo sa mi dýchať. I napriek dymu som videl ľudí, ktorí sa s krikom pokúšali uvoľniť zo sedadiel, väčšina z nich však sedela nehybne, bez známok života. Keď som došiel k východu, ochotné ruky záchranárov prevzali môjho syna a odniesli do bezpečia.

Pod'te! Nezdržiavajte sa! volal na mňa muž stredného veku, podľa oblečenia som usúdil, že by to mohol byť niekto z hasičov.

Každú chvíľu to môže vybuchnúť! Je tu plno leteckého paliva, zneli ďalšie výstražné výkriky.

Záporne som pokrútil hlavou, párkrát zhlboka nadýchol a vybral som sa zachraňovať manželku. Keď som sa ju pokúšal vyslobodiť zo sedadla, telom mi prebehla neznesiteľná bolesť. Hladina adrenalínu sa mi vrátila do pôvodného stavu, začali sa ozývať zranenia, o ktorých som až doteraz nevedel. Chytil som manželku pod pazuchy a vytiahol do uličky. Bolestivé zranenia, a nebolo ich málo, mi neumožnili, aby som ju niesol v náručí. Keď som sa zaprel, aby som ju po zemi vytiahol von, zakvačili sa do mojej košele čiesi ruky a bránili mi v pohybe. Poranená krčná chrbtica mi zablokovala otáčanie hlavy, a tak som sa musel pootočiť celým telom, aby som zistil, kto mi bráni v záchrane manželky.

Bolo to malé dievčatko s blond'avou kučeravou hlávkou a veľkými modrými očami, ktoré prosili o pomoc. Na okamih som zaváhal. Skutočne iba na okamih. Potom som sa k dievčatku naklonil a riekol: *Vydrž! Hneď sa po teba vrátim!* Vedel som, že už sa nevrátim. Zo zadnej časti vraku šľahali plamene a rýchlo sa blížili k nám. Vedel som, že nech podniknem čokoľvek, už to nestihnem. Ešte raz sa naše pohľady stretli, vzápätí som sa otočil k manželke, uchopil ju za ruky a ťahal ju preč z pekla, ktoré sa rozhorelo za nami.

Cestou von nás sprevádzala séria výbuchov, o ktorých neskôr odborníci tvrdili, že to boli fľaše alkoholu, ktoré si cestujúci viezli ako suveníry zo zahraničia. Keď sme sa blížili k otvoru, ozval sa ohlušujúci výbuch, ktorý nás oboch vymrštil z vraku lietadla von. V tom momente som opäť stratil vedomie. Prebral som sa až v nemocnici.“

Redaktor sa pomrvil v kresle a potom sa potichu spýtal: „To dievčatko s blond'avými kučerami a veľkými modrými očami, ktoré vás prosilo o pomoc...“

„Áno...“

„To bola vaša...“

„Áno. Bola to moja dcérka. Moje milované dievčatko. Môj anjelik.“

„Keď vás prosila o pomoc, uvedomovali ste si, že je to vaša dcérka?“

„Áno.“

Redaktor smutne pokýval hlavou a pomyslel si, či môže byť niečo horšie, ako pozeráť sa do očí vlastného dieťaťa a v duchu mu dávať posledné zbohom.

Odrazu mu hlavou začali víriť zmätené myšlienky: Čo viedlo Johna Talbota, aby uprednostnil život manželky pred životom päťročnej dcéry? Ved' jeho žena mala takmer štyridsať, v lepšom prípade mala polovicu života za sebou. A čo dcérka? To milé blond'avé dievčatko iba prednedávnom oslávilo piate narodeniny. A celý život ešte len pred sebou.

Prečo sa John Talbot rozhodol tak, ako sa rozhodol? Bola to láska k manželke? Cítil viac lásky k manželke ako k svojmu dieťaťu? Bola to racionálna úvaha, ktorá ho priviedla k poznaniu, že po manželkinej smrti sa nenájde žiadna iná žena, ktorá by prebrala starostlivosť o päť detí, žena, ktorá by sa stala jeho novou manželkou? Alebo sa bál, že keď zostane sám, nedokáže sa postarať o deti?

Z pochmúrnych úvah ho vyrušil detský krik, ktorý k nim doliehal i cez zatvorené okno: „Mamička, mamička...“ Keď vstal a podišiel k oknu, uvidel asi štyridsaťročnú čiernovlasú ženu, obklopenú štvoricou detí, ktoré sa domáhali objatia milovanej osoby. Radostne vyskakovali, smiali sa a chytali ju za ruky. To najmladšie sa domáhalo, aby ho zobrala do náručia.

V tom momente všetko pochopil.

V rozhodnutí Johna Talbota nebola žiadna vypočítavosť. Žiadne racionálne rozhodnutie.

John Talbot jednoducho nechcel okradnúť deti o materinskú lásku.

Aké jednoduché, pomyslel si.

„Myslím,“ prehovoril redaktor, „že ste sa rozhodli správne.“

„Tak to tam aj napíšte,“ odvetil John Talbot.

„Dobre, napíšem.“

„A napíšte tam aj to, ako by ste sa v podobnom prípade rozhodli vy!“

„Ja?“

„Áno. Vy. To je tá moja podmienka!“

„Bez problémov...“

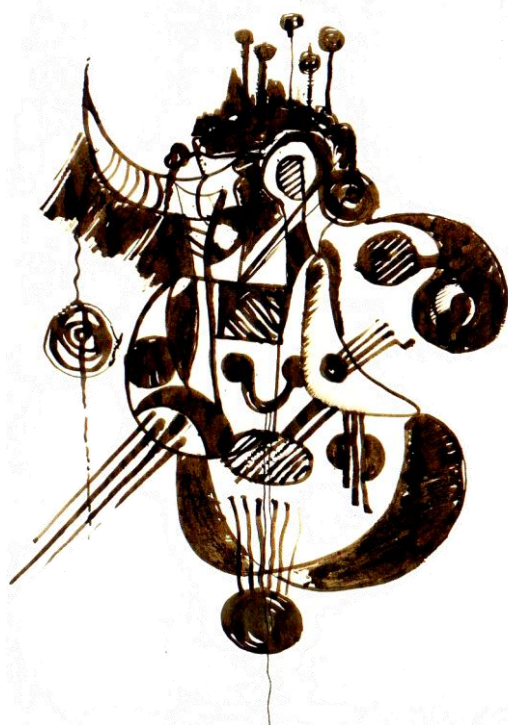
V tom momente sa redaktor zháčil. Spomenul si, že o dva týždne cestuje s celou rodinou na dovolenku do Afriky. Poletia lietadlom. Telom mu prebehli zimomriavky. Až si jeho deti prečítajú, čo napísal... až si prečítajú, v akom poradí by ich zachraňoval... budú... budú ochotné nasadnúť spolu s ním do lietadla?

Keď sa pozrel na svojho hostiteľa, uvidel na jeho tvári smutný úsmev.

Skutočne by som sa rozhodol rovnako ako John Talbot? Premýšľal redaktor. Či život je cennejší? Kto z ohrozených ľudí má väčšie právo na život? Uvedomoval si, že nech by sa rozhodol akokoľvek, až do konca života by ho trápili výčitky svedomia a nezodpovedaná otázka: Rozhodol som sa správne?

Odrazu nevedel, čo je správne a čo nie.
Vedel však niečo iné.

Vedel, že ten článok nikdy nenapíše.

Ol'ga Krajmerová

Ked' všetko začína...

Jar

nie je iba o snežienkach...
popraskané ľady hýbu sa do dolín.
Slniečko poštekľí listom púčiky.
Nemysli na rozlúčky, dopredu pozeraj
za zimou sa neobzeraj...

Ked' všetko pokračuje...

Leto

rozkvitlo do farieb krikľavých,
vidí nás nahých,
preto je krásne
naše leto...

Ked' všetko vyrcháva...

Jeseň

obohratá tvoja pieseň,
nevnímaš tieseň,
ešte sa nádejaš...
A už dávno nie si náš!

Keď ku koncu sa chýli...

Zima

Studená,
príroda neumiera,
celá spí.
ktože ju opäť prebudí...
veru tak
aj vták
odletí radšej do krajín teplých.
Je z tých ...

Ultimátum

Možno som v tvojom živote
niekde na x-tom mieste,
ale za pivom, za pivom byť
nechcem.

V sieti nočnej mory

Nechce byť iba
nočnou
morou
v jeho živote,
čo ním iba
hodín pár
nocou
bdie.
A ráno?
Lásky smrť
ju kláti k zemi.
Nechce už taký osud
ženy.

Uväznený duch

Ducha jej uväzniť
chcú
do zvieracej kazajky.
Vraj neposlúcha,
dost' je bláznivý...
Len preto, že z vážnych
vecí žarty si robí.
Jej to prislúcha,
satirického predsa ducha má...
Aj keď svedomie
sa občas ozve,
sarkazmom dobu tne,
neskutočne prísne.
Niekto to robiť smie,
tak prečo ona nie,
keď to chce skúsiť.
Jej ducha uväzniť
chcú...
Uväzniť do
vzduchoprázdna.

Štefan Kuzma

Nový spev

Už ti nemám čo ponúknuť
verše sú pieskom pod nohami
starnúcimi milenkami s očami
čo začali znenazdania vädnúť

Rozprava pri starom múre
brieždenie v rannej rose
obraz Leonardovej večere
posledné vzdychy bosé

skackajúce po hladine
Naozaj nemáš nič iné
len jej snivo clivý spev

modlenie v tráve vlasy plavé
roztvorené ústa pri poprave
neutíchajúci večný hnev

Ikarove krídla

Premiérový bozk
(nad hladinou svitá)
krídla stvoril vosk
krehké snivé putá

predtým ako si sa ma dotkla
ako sa stratila moja póza svätca
ako ti hviezda na čele zbledla
zhasla predpotopná svieca

nad krajinou divných tieňov na tvári
masky ktorá sa mi marí
aj keď som svoje hriechy zdá sa vykúpil

Zostal len nebadaný pohyb
na skalách vo vodách plných rýb
vo výškach... namiesto vosku som sa roztopil

Nič viac

Nespútané svetlo sa v tebe
v mäťúcom srdci blikavo rozhorí
za jasných nocí na tigrej labe
za úplnej tmy v očiach pokory

Keď vietor skuvíňa
nad mestom zo skla
keď ťa depresia srieňa
ľadovým hrotom prebodla

dotkol si sa jej nôh
štíhlych dvoch slôh
chvejúcich sa od vzrušenia

stvrdnutých bodiek na jej prsiach
končekov plachiet na lodiach
smerujúcich do lona do diania

Posledná vidina

Na oblohe žiari kríž
Ten ktorý aj nesieš...
Už nič nevymodlíš
pod jeho ťarchou klesneš

do kaluže krvi
červenej značky nepokoja
do smutných očí sovy
do svetla čo vypíja

jeho vymyslené tváre
všetky tie staré
odrazy mŕtvych hviezd

v krivom tieni dna
Mágiou posledného sna
zanikneš v ilúzii ciest

Horiaci tieň (ne)vedomia

Bezmocnosť sa vlní
ako bezbožnosť na jeseň
keď sa v chladnom tieni
rozhodne zmeniť na pieseň

bezbrehej nostalgie tiesne
ktorá sa na nič nepodobá
na nič sa nehrá len prekvapene
pozerá z nášho pekla do *jeho* neba

Možno som sa dotkol múz
možno som si aj kus
(vo chvíli ako táto)

ich nepokojnej ohňovej zeme
uložil v srdci nevedome
ako keď na jar zrazu je leto

Posledné svetlo

Deň smutných vrb
už sa zmráka
zostal ti iba sľub
v kabáte tuláka

vejúcom na klinci
Prešiel si rieku
Zrkadliaci sa vlci
zhltli obraz veku

drásajúci tvoje srdce
Niet už plameň sviece
svedomie plače na niti

Len starý havran
krákajúci korán
očami do tmy svieti

Martin Lančarič

Prorok

Kráľ Roldor a jeho stočlenná družina sa práve vracali z krajiny Belladonia, kde musel Roldor riešiť politické spory s kráľom Théodorom. Výprava na belladonský hrad Krkavec bola svojím spôsobom riskantná; Roldor sa „nemusel“ vrátiť odtiaľ živý. Napriek tomu však riskoval.

Mal len dvadsaťpäť rokov a veril tomu, že jeho život má za sebou necelú tretinu svojho trvania. Bolo to naivné tvrdenie, pretože väčšina obyvateľov Novej Zeme sa sotva dožila šesťdesiat rokov. Kráľ Roldor zo Zeme Tieňov sa však cítil neobmedzene zdravý.

Stretnutie s kráľom Théodorom, ktorý bol od neho o dvadsať rokov starší, zanechalo v Roldorovi zmiešané pocity. Audiencia neprebela tak, ako mala a hoci Roldorova družina vyviazla s úplne zdravou kožou, všetci muži jeho statočnej partie vyšli na posmech.

„Iste“, premýšľal Roldor, sediac na čiernom koni, „to všetko boli odvážne návrhy, ale kráľ Théodor musí pochopiť, že ak nám neodovzdá jednu desatinu svojho majetku dobrovoľne, budeme musieť zasiahnuť násilu. A načo si robiť zbytočných nepriateľov?“

To, že sa im smial kráľ Théodor nahlas do tváre, bral teraz ako hlúposť jedného zbabelca. Keď udrie so svojím vojskom (ktorého počet prevyšoval dvadsaťtisíc mužov!) na Belladoniu, prejde kráľa Théodora smiech! Takéto horúce úvahy ho napokon upokojili.

Ako sa blížili k hraniciam Zeme Tieňov, všimol si Roldor pri kamennej ceste malú drevenú značku, ktorú cestou do Belladonie prehliadli. Na skromnej, vetrom poznačenej tabuli stálo: **NAVŠTÍVTE PROROKA VERCHILLIA! BUDÚCNOSŤ BEZ ČÍTANIA Z DLANE! VEŠTÍM ZA DOBROVOLNÝ PRÍSPEVOK!**

Roldor si náhle uvedomil, že po nevydarenej audiencii u Théodora by si rád doprial trocha zábavy. Nechal sa preto viesť šípkou k prorokovmu domu. Ostatní členovia družiny ho pokorne nasledovali.

Bol to skromný, navonok zničený drevený dom, pred ktorým stála drevená tabuľa. Báseň, písaná zdobeným písmom, hovorila jasne o tom, kto je tu majiteľom. Roldor sa začítal do stručných riadkov:

TU BÝVA PROROK VERCHILLIUS,
ČO PREDPOVEDÁ BEZ ČÍTANIA Z DLANE
AK VSTÚPIŠ, CUDZÍ POCESTNÝ,
JA VYJAVÍM TI TVOJE SNY
I PRAVDU, ČO SA STANE

JA POVIEM TI PRAVDU, NECH JE AKÁKOLIEK
LEN NEČESTNÝ ČLOVEK O MOJE SLOVÁ NESTOJÍ
A TEN, KTO CHCE VEDIEŤ, ČO V ŽIVOTE HO ČAKÁ,
STARCOVEJ PRAVDY SA LEN TAK NENALAKÁ
POCTIVÝ ČLOVEK SA BUDÚCNOSTI NEBOJÍ..

Keď vošiel dnu so svojimi piatimi najvernejšími rytiermi (zvyšok družiny zostal pred prorokovým domom), čakalo ho prekvapenie: V malej, stroho zariadenej miestnosti, sedel na posteli zhrbený stavec s dlhou bielou bradou, odetý do čierneho plášťa, siahajúceho po zem. Stavec sám o sebe nebol ničím zaujímavý, keď sa však Roldor a jeho rytieri zahľadeli lepšie na jeho tvár, zistili, že nemá oči; namiesto toho sa na nich pozerali prázdne očné jamky.

„Vítam vás, vzácní pocestní,“ ozval sa nečakane chrapľavým hlasom stavec. „Keďže ste vstúpili do môjho domu, predpokladám, že chcete predpovedať budúcnosť. Moje služby sú bezplatné; ochotní ľudia mi vždy pri odchode vhadia do pokladničky pri dverách drobnú mincu. Zistujem, že ste šiesti – zvyšok družiny čaká pred domom. Ponúkol by som vám miesto na sedenie, ale bývam skromne – môžete

postáť či sedieť na drevenej dlážke. Ktorý z vás chce počuť o svojej budúcnosti ako prvý?“

Starcove slová sa zdali pyšným mužom drzé; po občerstvení vínom, ktorým si krátili dlhú cestu, sa prejavila ich posmešnosť.

„Rozprávaš sa s kráľom!“ vyhlásil Skaen, mohutný rytier. Vzápätí pokračoval: „Ako je vlastne možné, že vieš, koľkí sme prišli? Si predsa slepý!“

„Slepota nezabráni prorokovi vidieť,“ odpovedal hrdo starec. „Hlúpy kráľ Méganos si to však nedal vysvetliť. Myslel si, že keď mi jeho muži vypichnú oči, prestanem predpovedať budúcnosť. Je to niečo podobné ako keď sa niekto naučí spievať a iný ho núti, aby to zabudol.“

Muži sa upokojili a z kráľa Roldora vyprchala zlosť z toho, že tento muž ich neprivilal dost' úslužne. Prorok sa im javil byť zaujímavý.

„Povedz mi, Verchillius,“ oslovil Roldor veštca nečakane menom, „skutočne VIDÍŠ budúcnosť?“

„Áno, pane,“ znela stručná odpoveď.

„Nikdy som neveril,“ pokračoval kráľ, „že niekto také niečo dokáže. Tvoje veštby ma však zaujmajú. Povedz mi pravdu, starec: Bude kráľovstvo Zeme Tieňov večné? Budú mi všetky krajiny, vrátane najväčšej Belladonie, ležať pri nohách? Odpovedz, ty červ!“

Prorok sa neurazil. „Pane, musíte pochopiť, že budúcnosť nemožno vytvárať úvahami a otázkami. Budúcnosť je podmienená osudom a skutočnosťou; nikto z ľudí ju nijakým spôsobom neovplyvní...“

Slova sa ujal rytier Skaen. „Chceš Jeho Veličenstvu diktovať podmienky?! Rozmysli si, čo povieš!“

Verchillius, sklamaný z nepochopenia vlastnej filozofie, múdro prehovoril.

„Uznávam, páni rytieri, že ste ozbrojení a zároveň sa ospravedlňujem, ak moje slová pôsobia urážlivo, ale hovorím len pravdu. Ak chce Jeho Veličenstvo počuť o vlastnej

budúcnosti, potom nie je dôvod zdržiavať Vás hlúpymi rečami slabého starca...“

„Tak už konečne začni!“ vyzval ho už miernejšie Roldor, v ktorom sa ozývala zvedavosť. Veštec začal predpovedať.

„Na kraji veľkej ríše Belladonie – ďaleko od Zeme Tieňov – žije mladý muž na malom hrade, zvanom Draconia. Tento muž je veľmi ctižiadostivý a čo je pre Vás, Veličenstvo, najhoršie, je to synovec kráľa Théodora – knieža Matis.“

„Počkaj, starec!“ prerušil ho rázne rytier Skaen. „Ten rozmazanec Matis kráľa Roldora predsa nezaujíma! Povedz mu o krásnej budúcnosti, ktorá ho čaká...“

Verchillius sa trocha nahneval. „Nie je vhodné prerušovať proroka pri jeho proroctvách! Aby bola veštbá ‚skutočná‘, musí sa dodržať správny chod prorokových myšlienok bez zásahu druhej osoby...“

Keď sa už nikto neozval, stavec voľne pokračoval.

„Navonok tichý a nenápadný, ale v skutočnosti veľmi bojachtivý a rázny Matis skrýva na svojom malom panstve skutočné prekvapenie: Obrovský počet rytierov, ktorí sú mu verní až na smrť. S kráľom Théodorom sa tento odvážny mladík spojil pokrvným putom a na svoju stranu postupne dostali kráľov z mnohých kútov Novej Zeme, pričom im vernosť sľúbili všetci rytieri týchto kráľov. Vznikla tak aliancia, o ktorej ste Vy, Vaše Veličenstvo, netušili; králi pripravili proti Vám utajenú revoltu, aby sa pomstili sebe i svojmu ľudu za vyplienené krajiny Vaším mnohonásobným vojskom. Králi sami o sebe mali nedostačujúcu armádu; vznikom aliancie sa však dokážu postaviť na odpor.“

Po týchto slovách sa napätie v starcovom dome dalo krájať. Kráľ Roldor, pobúrený takouto drzosťou, neudržal svoj hnev na uzde a začal na úbohého Verchillia kričať.

„Ty hlúpy starec! Ani sa nečudujem, že ti nebohý kráľ Méganos dal vypichnúť obe oči. To, čo si mi tu práve povedal, sú rúhačské klamstvá a mal by si byť za ne zaživa

úpalený ako kacír. To je však záležitosť cirkvi. Ja súdim mečom a sekerou!“

Na to dal znamenie svojim rytierom, aby opustili starcovu biednu chatrč. Skôr než však definitívne odišli, naznačil niečo Skaenovi; ten s radosťou poslúchol.

Keď bol kráľ vonku, rytier Skaen podišiel ku starcovi, vytiahol dýku a bodol mu ňou hlboko do krku. Potom ju vytiahol, poutieral krv do starcovho plášťa a vychádzajúc von z chatrče, posmešne dodal: „Aký si ty prorok, keď si nedokázal predpovedať vlastnú smrť?“

Po Skaenovom odchode nahádzali muži na slamenú strechu domu horiace fakle. Keď však zachvátili plamene interiér chatrče, bol už Verchillius mŕtvy – vykrvácal na následky bodnutia dýkou.

Proroctvo prenasledovalo kráľa Roldora ako vlastný tieň. Ani smrť vešťa Verchillia mu nepriniesla dostatočné uspokojenie, hoci pred rytiermi sa tváril pokojne. Červy pochybností požírali jeho myseľ ako rakovina a sám seba zbytočne presviedčal, že starcove slová boli lžou: V skutočnosti im veril.

Keď sa priblížil so svojou družinou ku svojej pevnosti, dostal sa k nim zápach dymu a spáleného dreva. Roldorova pevnosť bola skrytá za kopcom, ale čím viac sa k nej približovali, tým horšie obavy ho začali prenasledovať. V okamihu, ako sa na svojom koni dostal v čele družiny na vrchol kopca, čakalo ho i s družinou nemilé prekvapenie: Celá mohutná pevnosť Zeme Tieňov bola v plameňoch. Kým sa stihol spamätať, priblížila sa k nim obrovská masa ozbrojených bojovníkov, prichádzajúcich na koňoch zo všetkých svetových strán. Kráľ Roldor naprázdno preglgol a roztriasol sa od strachu, keď si uvedomil, že na stovku hrdinov, ktorí zostali z jeho neporaziteľnej armády, sa rútia tisíce bojachtívých mužov.

Približovali sa každou sekundou a Roldor náhle zazrel mladého bojovníka s odokrytou prilbou, ktorému tvár

lemaľ chumáč svetľých vlasov. Mladík, sediac' pohodľne na koni a držiac' v pravej ruke obrovský meč, obrátil zrak na Roldora a ako sa rútil smerom k nemu, zakričal: „Máš na sebe krv nevinných ľudí, ty podľý hrdina! Ja – rytier Matis z Draconie – som prišiel pomstiť ich smrť! A prišiel som pomstiť i smrť môjho starého otca!“

Kráľ Roldor celkom nevnímal jeho slová; vzápätí pocítil dutý náraz a ocitol sa na zemi. Rytier Skaen mu bežal na pomoc, ale cestu mu skrížila hradba vojakov.

Matis ľahko Roldora premohol a keď ho odzbrojil a odhodil mu prilbu, odtiahol ho bokom od bojujúcich mužov. Pozrel do jeho vystrašenej tváre a nahnevane oznámil: „Môj starý otec bol neškodný prorok Verchillius a ty si ho dal zabiť. Bol si taký zbabelý, že si ho ani nedokázal zabiť sám – preto ho zabil jeden z tvojich nehodných rytierov.“

Matis sa zhlboka nadýchol, pretože ho žihadlo smútku bodlo pri srdci. Posledné slová, ktoré kráľ Roldor počul z jeho úst, boli: „Dobre to viem, pretože som zdedil po starom otcovi jeho schopnosti a jeho smrť som videl na vlastné oči...“

Potom vytiahol dýku a prerezal prekvapenému Roldorovi krčnú tepnu. Napokon opäť vysadol na koňa a pridal sa k boju, aby pomohol svojim druhom.

Martin Lančarič

Kúzelník

Vykúzlil som na tvojej tvári
zbierku krásnych úsmevov
(som kúzelník)

Zmenil som všetky mená v kalendári
Spojil som svetlo s tmou
(to nedokáže nik)

A moje čary
sú ako dary
pre ľudstvo v biede
Na všetky otázky
poskytnem odpovede

Vykúzlil som na hviezdnom kruhu
milióny svetelných bodov
(to nie je trik)

Do izby som premiestnil dúhu
a vypustil túžby za slobodou
(som kúzelník)

A na obranu svojho ega
zostrojil som z kociek lega,
metropolu v tieni štítov môjho srdca
(Tá moc čarov je
príjemne srdcervúca)

A osedlané rána
posielam ti k nohám, láska...

Čistým zrakom premiestnil som hory
i s vodopádmi na Saharu
ako maliar – záletník

Možno sa pýtaš, či nie som chorý
z obrovskej váhy toho daru
Mne to neublíži – veď som kúzelník!

A z púšte Gobi
som premiestnil piesok do Nairobi
a nádherné jachty
obsadili amsterdamské grachty

Osedlal som stratenú mladosť
Rozkričal som mlčanie
a umlčal krik

Nakreslil som na riekku radosť
a zachytil tvoje volanie
(som kúzelník)

A môj tieň – skrytý kdesi vzadu,
zbožňuje tú eskapádu;
to kúzelnícke nočné bdenie
(do záhuby ma to ženie)

A všetky tieto kúzla
chcem venovať tebe, láska...

(jeseň 2009)

Splynutie s hudbou

Som malá nota,
no mám silu skočiť do života
Som malá pieseň,
čo vyženie z vášho srdca tieseň

Som tenká struna,
čo leskne sa na svetle ako luna
Som drsný akord,
čo nemá strach sadnúť na meč; na kord

Som kastaneta,
čo s odvahou hľadá na tvár sveta
Som starý spinet,
čo dostal sa na chodbu za kabinet

A trocha nedbalo
(ako sa patrí na staré čembalo)
splývam s hudbou svojho života

Som tamburína,
čo hrá pre milovníkov vína
Som súzvuk tónov;
vábivá pieseň xylofónov

Som akordeón,
čo tóny mu žiaria ako neón
Som starý klavír,
čo piesňami všetkých ľudí zdraví

Som tenor muža,
čo rozkvitol láskou ako ruža
Som soprán ženy,
na operetu pripravený.

A šťastný, veselý
(ako sa patrí na rezké činely)
splývam s hudbou svojho života

Som malá nota
a mám silu skočiť do života
Som mokrá pieseň,
čo má mnoho farieb ako jeseň

Som zvučný vinyl,
čo zlé tóny v hudbe nezavinil
Som báseň v piesni,
ktorej je rým až príliš tesný

Som nápev leta,
vhodný pre piesne do libreta
a splývam stále
s nádhernou hudbou v muzikále

A smutne – nie však bez varu
(ako sa patrí na starú gitaru)
splývam s hudbou môjho života

(jeseň 2009)

Dušan Láznička

Preludy

I

Lezie zo mňa mamut
prívalom sekvojí a myrtových hájov
bolesť je úskočný tiger
leží v závetrí pomníkov
dúhové oči
skáču
signálnou pascou
vnútrom Merkúru
spät'
cez kvazistelárne jadro
do jemných štruktúr citových buniek

ako liek
prepúšťam nádeje
skrz tkanivo
horúcim dychom
ovíjam plantáže banánovníkov
v jasnom dni
raj smeje sa snom
nesmierne
ukrýva poryvy hurikánov

som kapitán hnilých trosiek
zmäkčilej armády
putovných mníchov
tiahnu v mene kríža
vojnou a snehom –
pešiaci
bezbariérových krytov

hladní tiahnu údolím
jarabičích bozkov
viečka padajú
snem sa kriesi –
zima hlási príchod Kráľa

kráčam krvou svojich potomkov
rozdupaný lúčny koník
skonal na vrchole
utopený na dne žalôb
a práva

bol to veľký tresk
vše končiaci
nekalá predtucha
vonkajších hrôz

na konci dňa prichádza amok
snehový pluh
bielych termitov
prak pre Goliáša
pokropené krídla
mojich zákerných zívnutí

len ďalej
živickou
embryonálnou diaľnicou
zatvrdnutých svetov
nič sa neказí
a
pranič nestráca
pod prachom kože

nevedomenie je sladké
je tonou blch
skáčucich
vrstviacich sa

vzdychajúcich
po nezrelom obilí
krútia sa
ako lyžice s granulami
pripomínajú
milovanie v daždi
viac napovie tikot
prastarých budíkov
na námestí slobody

preferujem dezerciu
únik
do plnej šírky
výskytu stromov
zakázali nám hladíť
zbierať ich plody
smaragdy
oblejšie než moje dlane
za svitu
veď noviny tečú pláňou
a
nik nestavia hrádzu
len dieťa hľadá mať
uprostred mlieka
keď žiadostivosť skláňa svoj chrbát

II

Neobvykle vytrvalý je čas lások
nič neskúša
je zosobnením
bakteriálnych stavov
metabolických premien ducha

bolo písané
o zjavoch
nesúcich žiaľ

boli blízko neba
chátrajúcich diamantov
hrošej pokožky

potom prišli vrany
v kolobehu
piesočných segmentov
bielych usadenín
voľných radikálov

letom ich sledujem
krikom viažem
lieh zástrčiek

hnedák nás predháňa
šijou okresáva
lane našich žien
kry sa mu mieša
opúšťa poslednú míľu žeravého Slnka
znaveného rokmi honov
a zimníc

ešte príde kňaz
požehná panicom
hodí ich do žalára
zaspí v panenskom objatí
noc ho opustí privalom
temnôt a vzdychov

Marta Malániková-Lúčna

Mladosť

Byť mladý, to je
celý život mať pred sebou
aj keď nevieme dokedy

To sú plány,
pedsavzatia, lásky i priateľstvá,
tvrdá práca i mozol' pravý

Ak ideme v ústrety
bez vyhýbania všetkému,
to je šťastie i strádania

Sú to aj dni
plné slnka, vánku, hustej hmly,
dažďa, víchrice i krupobitia

Dnes veľmi teplo,
zajtra silný mráz, smiech
či horúce slzy i veľký smútok zas

Sú to krásne úspechy
aj ťažké skúšky,
veľké prehry, ktoré spájajú ľudí

Niekedy krátke bdenie,
veľké prebudenie,
snáď aj žitie v oblakoch mnohokrát

Raz padáme k zemi,
niekedy lietame vysoko
nad oblakmi a veľakrát

Môže sa stať,
že poniektorým bude dusno,
dýchať sa im nebude dať ani

Niekedy nám nečakane
šťastie zletí z výšin
zajtra, plno veľkej smoly zas

Ráno i celý deň
môže byť nádherný,
voňavý a zajtra zas opak pravý

Rodičov neradi
počúvame, radšej sa
urobíme i hluchí niekedy

aj keď vieme,
že cesta k dospelosti nie je
byť nevšímavý k radám svojich mám

preto viacerí sa
nechtiac popálime, veľmi to
všetkých bolí, aj keď nechceme

Dnes je veľa pravdy,
zajtra zas málo, aj veľa
klamstva, za čo mnohí trpíme

aj tak poniektorí
budú stále klamať a nadávať,
kopat' či hrýzť slovami

pritom zlosť
nie je nikdy dobrým radcom,
nabáda často na opačný smer ľudí

Keď sme mladí,
chceme mať všetko hneď,
bez námahy, veď celý svet patrí iba nám

Mladosť je
ako krásna hudba, len ju
treba počúvať, dáva veľa krásnych snov

Áno, je krásna,
ako dnes i zajtra,
len treba žiť aj podľa Božích zákonov

Ján Maršálek

Aforizmy

• • •

Nazýva sa hodnotovo orientovaným politikom – ctí si hodnotu peňazí.

• • •

Niektor dokáže zarobiť aj špinením do vlastného hniezda.

• • •

Neumýva sa – a všetci sa mu zdajú špinaví.

• • •

Minulosť: doba kamenná, doba bronzová... Súčasnoscť: doba smetisková.

• • •

Je to mudrlant, na všetko má názor, ale nie svoj.

• • •

Peniaze naplnia peňaženku, ale hlavu nie.

• • •

Šašov pribúda – a kráľov je stále menej.

• • •

Polopravda je lož s dlhými nohami.

• • •

Podvodník – má čistý golier, ale špinavé ruky.

(Aforizmy zo stránky PRIESTORnet – priestornet.com)

Milan Mat'aše

Černice

Stalo sa to začiatkom sedemdesiatych rokov. Presne si už nespomínam, neviem, či som chodil do prvého alebo do druhého ročníka základnej školy. Avšak, pre mňa to bolo v každom ohľade viac než neprijemnou skúsenosťou a nezabudnem na to, ani keby som mal žiť vari stovky rokov. Písalo sa o tom vo všetkých novinách, týždne a mesiace to ľudia spomínali na každom kroku a debatovali o tom úplne všade. Napokon, niet sa čo čudovať; takáto vec sa nestáva každý deň. Čo sa však *skutočne* vtedy udialo, neodvážil by som sa tvrdiť ani teraz. A nechcem v žiadnom prípade sklízuť k špekuláciám. To samotné nešťastie, ktoré bolo vtedy tak veľmi v pozornosti, je totiž iba vonkajší obal čohosi úplne iného, možno nie navonok tak tragického, vo vnútri však o to viac živého a tajomného s jedným obrovským otáznikom, na ktorý sa mi nepodarí nájsť odpoveď určite ani do konca svojho života. Práve preto ma to tak neskutočne silno drží.

Kedykoľvek si na to leto spomeniem, ihneď mi napadne *jediná* vec: černice. Škoda len, že vždy tak sladké, majú odvtedy pre mňa trpkú príchuť.

Ako každý rok i v ten som cestoval s rodičmi do Hrochotskej doliny, otcovho rodiska. Pod Poľanou, v malej dedinke Kyslinky bývali ešte starí rodičia a niekoľko ich detí, otcových súrodencov. A medzi nimi aj strýko Fero. Mal štyridsaťštyri rokov a aj keď zostal jediný z nich slobodný, už dlhšie chodil s priateľkou, s ktorou sa plánoval v dohľadnej dobe aj vziať.

V ten osudný piatok sa u starých rodičov zišla takmer celá rodina. Bolo veselo. Na druhý deň sa malo na poliach kosiť a vykonávať ďalšie práce, na ktoré dozrel čas. Leto vrcholilo. V lesoch rástlo po predchádzajúcich dažďoch množstvo

hříbov, pomaly dozrievali skoré jablká a na zber malín a černíc nastala tá správna doba.

Strýko Fero bol väčšinou z prítomných poverený milou povinnosťou, aby so mnou šiel na zber týchto práve dozrievajúcich černíc. Svojej úlohy sa rád ujal a pripravil pre zber všetko potrebné; dva rôzne veľké košíky a všelijaké poháre a kanvice, ktoré vložil do nachystaných ruksakov. Krátko po poludní sme vyrazili. Mala s nami ísť aj Jarka, strýkova priateľka, no tá si to na poslednú chvíľu rozmyslela s tým, že sa jej dnes akosi nechce chodiť po strmých kopcoch a radšej bude pomáhať s čímisi v dome.

Z Kysliniek sme si to namierili severným smerom, pomedzi kopce Bobrovo a Grúň. Už tam sme nachádzali na viacerých miestach skutočne nádherné černice. Ale pokračovali sme ďalej na miesta, ktoré mal strýko Fero veľmi dobre zmapované a nespočetnekrát prejdené. Po viac než hodine intenzívneho zbierania a pokojnej chôdze sme sa dostali až k úpätiu Kurínca, hory, ktorá sa zvažovala opäť smerom ku Kyslinkám a od ktorej sme sa mali neskôr pomaly vracat' domov. Chodili sme po celom jej úbočí a hľadali miesto, kde sa nám javili černice najväčšie. No nech sme zbadali čo i aké veľké, hneď sa nám podarilo objaviť ešte väčšie od nich – aspoň sa nám to tak zdalo – a tak sme prebehovali sem a tam a tešili sa z hojnosti plodov.

Už sme mali plné takmer všetky nádoby a pomaličky sa chystali k odchodu, keď sme došli na okraj jedného menšieho rúbaniska. A práve tu sa nám zdali černice najväčšie. Opäť. "Ešte chvíľku pooberáme a pôjdeme, dobre?" povedal strýko Fero viac oznamujúco ako spytujúco. Ja som však na to vôbec nereagoval a spokojne si oberal sladké ovocie, zanechajúc svoj plný košíček položený na jednom z mnohých pňov.

"Mame spravíš radosť," dodal a začal si popiskovať akúsi rezkú, melodickú pesničku.

Mohol byť odo mňa vzdialený asi tak dvadsať metrov, prakticky cez celý výrub. Nevšimnal som si ho a s chuťou nenásytne stále vyjedal. Nečakane ma však vyrušil zvláštny hluk. Najskôr azda akýsi dupot a šuchot lístia, potom i praskot konárov neďalekej mladšej smrečiny a nakoniec – obrovský rev.

Ani po tých rokoch si nedokážem presne vybaviť, či to bol rev toho divého zvieraťa alebo môjho strýka, ktorý prekvapený takto reagoval. Keď som sa pozrel tým smerom, uvidel som čosi obrovské a čierne, čo sa rýchlo priblížilo k strýkovi a zahnilo sa naň svojou labou. Ten však stačil uhnúť bokom aspoň o malý kúsok, takže nedostal plný zásah a schytalo to iba jeho ľavé líce, ktoré sa v momente zalialo krvou.

"Utekaj! To je medveď! Rýchlo utekaj!" stihol na mňa ešte zakričať a upozorniť ma na nebezpečenstvo, ktoré som si zatiaľ sám nedokázal vôbec uvedomiť. Chcel sa istotne rozbehnúť preč, pokým mal ako-takú šancu a rozzúreného medveďa od seba asi na tri metre, no nohy sa mu zamotali do dlhých ostnatých prútov černíc a ťažký batoh plný nazbieraného ovocia ho prevážil. Spadol na chrbát medzi kriky. A tam ho vzápätí svojim telom prikryla tá chlpatá potvora.

Keď si na to spomeniem, ani teraz mi veru nie je všetko jedno. Úzkosť a beznádejnosť, doliehajúca na mňa zo všetkých strán, bola neskutočná. Sám neviem, čo ma vtedy dokázalo hnať dopredu. Bežal som ako mi len nohy stačili kade sa dalo. Nepozeral, či ma škriabu popadané suché konáre, pŕhlia vysoké byle hustej žihľavy, či pichajú tŕne černíc. Necítil som bolesť, nevedel, že sa vôbec hlási o slovo, aby mi sťažila už aj tak poriadne ťažkú situáciu. Mnohokrát som padol na zem a mnohokrát sa postavil. Hnala ma akási zvláštna sila, ktorá mi vlievala do vedomia nezvratnú istotu, že som schopný to zvládnuť a že musím sám pokračovať v tomto behu smerom k svojej záchrane.

Plač, ktorý som zo seba vydával, bol hlboký a silný a pri utekaní mi bránil pravidelne dýchať. Vdychoval som vzduch na niekoľko dôb; len výdych bol ako-tak bez problémov.

Triasol som sa na celom tele, bola mi zima a veľmi som sa bál. Špinavé ruky a kolená som mal od mnohých pádov celé dobité a tiekla mi z nich krv. Svoju malú a vtedy ešte čistú dušičku by som bol určite bez zaváhania daroval každému, kto by ma bol zbavil tejto ťarchy v podobe silných emócií plných strachu, ba až hrôzy.

Všetko bolo zrazu veľmi neskutočné, iné, s'aby pokrivené. Celý priestor sa okolo mňa zmenil, dusná atmosféra oťažela a moje pocity zhutneli. Obrovské stromy všade navôkol sa ku mne nakláňali a chceli ma do svojich konárov istotne chytiť. Bolo to ako v rozprávke. Magické neskutočno. Akoby som bol vnútorne tak trochu dakde inde. Bežal som už asi tak tri minúty, možno päť, keď som opäť zakopol o akýsi zo zeme trčiaci koreň a padol. Šúchal som sa dolu brehom ešte takmer meter, pokým som sa zastavil. Keď som sa pozviechal a zbehol na veľkú, sýtožltými kvetmi iskerníkov zakvitnutú lúku, ktorá sa mi vtedy zdala takmer nekonečná a neprekonateľná, začul som krik. Spočiatku som ho však akosi prehliadal, lebo som nariekal tak hlasno, že každý iný zvuk bol tým prehlušený. Až azda na tretí raz, keď zaznelo moje meno, som si to aj uvedomil.

"Miško!"

Pozrel som tým smerom a prestal bežať.

Asi dvadsať metrom odo mňa stál pod obrovskou borovicou strýko Fero.

"Neutekaj, Miško! Neboj sa!" povedal ticho, ledva som ho počul, a pomaly sa pobral ku mne. No ja som naň nečakal a sám som sa k nemu rozbehol tak, ako nikdy za nikým.

"Neboj sa, Miško, už je dobre. Už je dobre," hovoril mi vl'údny hlasom, hladkajúc ma po vlasoch, zatiaľ čo som ho ja neprestajne stískal, odhodlaný nikdy v živote sa ho už nepustiť.

"Kde je ten medveď?! Kde je?!"

"Utielol, Miško, utielol. Už sa nemusíme báť. Utielol preč a už sa nevráti."

"Už sa nevráti? Ako vieš?!"

"Viem. Už sa nevráti. Utielol hlboko do lesa a už sa nevráti."

"Naozaj sa už nevráti?"

Dookola som sa ho vypytoval stále to isté dlhé minúty, počas ktorých som sa pomaly upokojoval a utieral si uslzené oči. Strýko ma neprestajne hladkal a utvrdzoval v tom, že skutočne už nie je dôvod čohokoľvek sa báť. A ja som mu veril bezhraničnou, úprimnou vierou malého chlapca.

Všimol som si, že jeho líce nebolo už od krvi, čomu som sa v duchu veľmi potešil. Vedel som, že by ma pohľad na tú červenú farbu istotne znovu vyľakal a zapôsobil na môj strach obzvlášť účinne. Preto som sa ho na to radšej ani nepýtal, mysliac si, že by som tým určite spôsobil jeho opätovné krvácanie. Tak som to vtedy chápal. Rýchlo som na to, našťastie, zabudol.

Strýko ma chytil za ruku. Pomaly sme začali schádzať dolu po okraji lúky smerom k potoku a k neďalekej poľnej ceste, idúcej na náš laz. Obaja sme mlčali, iba on občas, keď mi pri hlbokom nádychu nestačilo vzduchu a hlasno som zavzlykal, hovoril na mňa tichým hlasom stále to isté. "Už je dobre... Už je dobre."

Aj keď jeho mohutná dlaň, v ktorej sa tá moja takmer strácala, bola až neskutočne chladná, nepustil by som sa jej za nič na svete. Kľčovito som mu zvieral palec a v duchu prežíval neskonalé šťastie a vďaku za to, že ma nenechal v lese samotného a že ma stade bezpečne vyvádza von. Na medveďa som v tých chvíľach už nemyslel a ani som sa na to, čo som pred pár okamihmi zažil, nesnažil vôbec spomenúť. Túžil som len po jednom: byť čo najskôr pri mame, pri otcovi, pri starých rodičoch a spolu so strýkom Ferom im o tom všetkom v bezpečí dopodrobna rozpovedať. "Už je dobre... Už je dobre."

Keď som si na tieto veci v nasledujúcich rokoch mnohokrát spomenul, vždy som si uvedomil zvláštne naladenie, v ktorom som bol. V stave akéhosi uvoľnenie či snenia som už vtedy pochopil, že vôbec nie je treba slov, aby sa ľudia dokázali spolu porozprávať. Keď je medzi nimi čosi viac, vedia o sebe aj to, čo si nikdy slovami nepovedali. Aj ticho je forma komunikácie. Dokonca už verím, že tá najvyššia.

Rozprávali sme spolu bez akéhokoľvek slova, prostým vcitovaním sa. Vedel som, že si je presne vedomý toho, čo všetko prežívam a ako mi je, a nepochybne vedel aj to, že ja to viem. Tak sme sa spolu zhovárali v zvláštnej rezonancii vnútorného ticha. Keby som tento pocit teraz s niekým opäť zažíval, pravdepodobne by som sa zaň tak trochu aj hanbil – tak veľmi by som sa cítil odhalený. Viac ako telesne.

V našom vzťahu som cítil silnú dôvernosť, nebojím sa povedať, takmer osudovú. Čím to bolo, netuším. No niečo také som už nikdy potom nepocítil. Vlastne – ešte raz. Po mnohých rokoch, keď som sa spoznal s jedným dievčaťom, s ktorým som sa neskôr rozhodol spojiť naše dva životy v jeden. Bola v tom maximálna otvorenosť ľudského vnútra. Nevieam a nedokážem to inak opísať. Akýsi zvláštny druh priateľstva, lásky.

Strýko bol neprestajne vážny, bez akýchkoľvek emócií, ktorými by dával najavo svoje vnútorné rozpoloženie a bez slova ma viedol z lesa von. No vždy, keď som sa k nemu otočil, pozrel na mňa a na jeho voskovobledej tvári sa objavil strachubavujúci úsmev. Vedel, že by pripomínaním predchádzajúceho zážitku opätovne vyvolával vo mne tie hrôzostrašné predstavy a znásoboval tak môj strach, ktorý ešte ani zďaleka nestačil zo mňa opadnúť, a to v žiadnom prípade nechcel.

Len čo sme prešli poslednou zákrutou, za ktorou sa objavili prvé domy, a medzi nimi i dom mojich starých rodičov, strýko Fero zastal.

"Miško, odtiaľto už pôjdeš sám. Ja sa musím vrátiť," oznámil mi ticho a úplne nenútene.

"Nie, pod' so mnou!" Takmer zúfalo som sa rozkričal, ťahajúc ho za ruku. Opäť som dostal veľký strach.

"Neboj sa, už si doma. Budem tu stáť a dávať pozor, pokým neprídeš až k domu, dobre?"

"Ja chcem, aby si išiel so mnou! Prečo nechceš ísť so mnou až domov?!"

"Nemôžem. Musím sa tam vrátiť. Na niečo som zabudol." "Na batoh?" Až teraz som si všimol, že ho nemá na chrbte.

"Áno, na batoh. Musím preň. Medveď tam už nie je." "Pod' so mnou, prosím! Potom pôjdeš pre batoh!" Nechcel som sa tak rýchlo vzdať, no strýko bol pevne rozhodnutý. Zasmial sa a brnkol mi po nose.

"Azda by si opäť neplakal, taký veľký chlap?! No utekaj! Budem tu. Bež!"

Pozrel som sa na náš dom, prvý od lesa, a uznal, že naozaj už nie je tak ďaleko. V každom prípade bolo pre mňa oveľa prijateľnejšie byť čím skôr s rodičmi, ako ešte dlhú dobu prehovárať strýka, ktorý by nakoniec aj tak nešiel.

"A budeš tu?"

"Budem," opäť sa zasmial, "budem."

"A ponáhľaj sa odtiaľ, áno!? Nebuď dlho!"

Na to mi už nič nevravel. Iba sa pozeral a stále sa usmieval. Konečne som sa odhodlal a ozlomkrky sa stade rozbehol. Keď som sa zastavil asi po päťdesiatich metroch a obzrel sa, strýko tam usmiaty stále stál. Vtedy som ho videl poslednýkrát. Zdvihol ruku a zakýval mi. A ja som sa znovu pustil do behu. Tesne pred potokom som sa opäť otočil, no strýka tam už nebolo. A nebolo ho ani na okolí, ktoré som v rýchlosti stačil pohľadom premerať. Ako strela som preletel cez lavičku, prudko rozrazil bránku, vyplašil krdeľ sliepok a konečne vbehol do domu.

Celý laz bol v priebehu krátkej chvíle na nohách.

Chlapi, ktorí mali, vzali svoje pušky, ostatní sekery, a všetci išli cestou, ktorú som im ukazoval. Na ich krik a hlasné volanie, znejúce istotne až v druhom chotári, však strýko Fero neodpovedal.

Dorazili sme na *Žltú líku* – ako som ju vtedy narýchlo nazval – a stade v priebehu niekoľkých minút cez riedky lesík až na osudné rúbanisko. Strýka tam našli celého krvavého a rozdriapaného. Bol mŕtvy. Ležal s rozhrýznutým hrdlom presne na tom mieste, kam pred necelou hodinou spadol, márne sa snažiac uniknúť svojmu osudu.

Slavka Miklošová

Prázdne sľuby

Posledná vráska
stratila sa láska.
Pohl'ad nemý
zuby cerí.
Naivita skromná
nebola už schopná
uveriť sľubom
utopených vo víne.

Pokora

Pokora moja
zamkla ma doma.
Dala mi jesť.
Naučila ma chyby odpustiť.

Povel

Dal si mi svoj svet
obraz svojho ja.
Všetko čo si mal rád.
Klietka zlatá
oáza snov.
Prepáč len že
nie som vtáčik
na povel.

Dar

Dal si mi do srdca lásku
dal si mi jej dost'
nechápeš prečo
nechce vyjsť von.

Až po hrob

Nepriateľ čas
rany nadelil nám.
Kódy osudu
berieme si do hrobu.

Odsúdenec

Spáchala som zločin veľký!
Čítala som knihu.
Zabila som nudu.
Rozsudok znie: obesit'!
(knihu).

Kolobeh

Ohňostroj lásky
spravil vrásky
krásna pieseň
prestala znieť.
Farbistý svet
zmenil sa hneď
na čierny deň.

Veno

Bohaté veno
chudobná duša.
Uprostred kruhu
sirota smutná.

Modlitba

Idem.
Chodím.
Kráčam
a pritom sa modlím.
Ľuďom lásku
svetu mier
a tebe Bože
ovácie chcem...

Bôľ

Údery, kopance
na to si zvykám.
Nechápem len
prečo ma pri srdci pichá.

B. N.

Bludička

Túla sa tmavou nocou,
prázdnyimi ulicami – zmätená.
Akoby prsteňom bez očka,
so zlými spomienkami snúbená.

Zastala mlčiac, z očí prosba sála.

Z písmeniek blúdiacich v slzavom závoji,
odkaz poskladala:
Neplač, raz príde to pravé orechové.
To nečakala.

Nevolá naspäť,
čo nekonečno vzalo.
Nehľadá stratené,
čo stratíť sa malo.

Rozbila už ružové sklíčka.
Falošné nádeje
nech iný si hýčka.

Už neplače.
Nedopustili sa chyby,
tí čo hádzali ju do vody,
vedeli, že nemá srdce z kameňa,
ale srdce ryby.

Neprestali veriť,
že späť sa vráti znova.
No už nie ako bludička,
ale ako zlých spomienok vdova.

Ol'ga Nemcová-Košecká

Ruža

Je krásna, pokojná.
V záhradke hrdo stojí.
Lupienky sladko voňajú
a predsa sa nás bojí,
preto tie tŕne má.
Je biela, žltá, ružová,
možno sa červená
Ľudia ju trhajú
do kytíc svojim láskam,
do vencov, na rakvy.
Zostáva stále krásna.
I keď jej kvety opadnú
zostane malá šípka,
v ktorej je stále ukrytá
z jej krásy aspoň štipka.

Domov dôchodcov

Tu odkladajú dedkov, nepotrebné babičky
ich milujúce deti.
Sú vráskaví a šediví,
majú roztrasené ručičky.
Len v očiach stále nádej svieti.
V rodinách synov a dcér, ktoré chovali
niet pre nich voľnej stoličky.
Posledný grošík deťom na vzdelanie dali,
aby sa ešte lepšie mali.
Odloženým tu plynie trpký čas.
je v ľuďoch ešte kúsok citu,
či je len prázdno v nás?

Tejto zemi

Rodný kraj je chalúpka na tisíce,
veselé deti v nich, ľudia.
Rodný kraj je ako materino líce,
ktoré ťa pritúli, keď ťa iní súdia.
Rodný kraj je veľká pravda naša,
svetlo slnka, keď ho večer zháša.
Rodný kraj je pieseň grúňov za jesene,
je láska a šťastie vytúžené.
Ružence bielych oviec
na lúkach sa pasú.
To je náš domov.
Vďaka za tú krásu....

Čriepky šťastia
Šťastie je otec, mama, rodina,
v nej krásne detstvo.
Celý život sa na to spomína.
Šťastie je rodný dom,
rodná dedina, kvety v záhradke,
detská perina.
Šťastie nie je majetok či veda.
Šťastie je to, čo sa kúpiť nedá.

Slničnice

Dych zrelých slnečníc sa nesie po poli.
Dozretá bolesť je len spomienka.
Tá už nebolí...

Erika Pavlovičová-Gabrhelová

Rovnosť

Všetci sme si rovní, chceme v láske, viere žiť.
Životom musíme sa neustále bojiť.

Život nie je taký, aký si predstavujeme,
života sa niekedy bojíme.

Život je láska, ktorá robí divy.
Život je krásny, krásny a vášnivý.

Život nie je javisko, na ktorom sa musí stáť,
život je javisko, na ktorom treba hrať.

Nežijeme preto, len aby sme žili.
Žiť treba aj preto, aby sme tvorili.

Staroba

Či vietor píska, či vlak to výska,
ty si už stará, stará si.

Na tvojej tvári vráska tu jasá.
Či vráska jasá, či vlások sa belie,
to vodne tvár stará zajasá.

Staroba prišla, staroba prišla,
jak stará višňa, ovocie predáva pyšná.
Sloboda prišla, staroba prišla.
A odísť už neodišla.

Magda Pilárová

Básnik

Zrobené dlane,
vrásky v tvári vydlabané.
Škripot pera.
Svoje šťastie
básnik v rukách zvierá.

Krátky kabát,
nohy holé.
Čistá voda.
Tvrдый chlieb na stole.

Príkazy, dril.
Čím som sa ja básnik,
čím som sa previnil?

Hukot rieky.
Pieseň vetra.
Iskra šťastia
v plameň vznietla.

Slobodný je ako vtáča.
V ústrety on k šťastiu kráča.
S pokorou v duši.
Svoje šťastie v rukách drží.

Vyznanie

Si ako kvet,
ktorým ti lásku vyznávam.
Tvoje ruky ako lupene kvetov
s láskou pohľadzam.

Ťažko mi je povedať
slová nevy povedané.
Viem, čo je to milovať,
viem, aké trpké je sklamanie.

Chcem Ti povedať
tie slová nevy povedané.
Viem, že Ťa milujem,
viem, že ťa nesklamem.

•••

Poviedka o dievčatku Mars

Na ďalekej planéte vzdialenej od Zeme milión svetelných rokov žijú ľudia, ktorí sa len málo odlišujú od ľudí žijúcich na planéte Zem. Týmto ľudom nebol darovaný sluch. Dorozumievali sa čipmi, ktoré im vysielali signály do mozgu. Za svojho vládcu si zvolili mladého muža, ktorý sa volal Šebastián. Šebastián mal malú dcérku Mars. Raz, keď bol so svojou dcérkou na prechádzke, ukázal na vzdialenú hviezdu a povedal jej: Pozri sa, Mars, tá žiarivá hviezda je planéta Zem. Žijú na nej takí ľudia ako my. Žije sa im tak dobre ako nám. Veľmi by som chcela navštíviť planétu Zem, prosí svojho otca malá Mars. Navštívime ju, sľubuje jej otec. Ako sa len s ľuďmi dohodorím? – smúti Mars, som iná ako oni. Netráp sa, upokojuje ju otec. Dám ti čip a ty budeš počúvať očami. Nikto nezbadá, že sa od nich odlišuješ. Ďakujem,

nezabudla sa Mars poďakovať a teší sa na stretnutie s ľuďmi na Zemi.

Otec sľub dodržal a spolu s Mars navštívili Zem. Je tu krásne. Obdivuje všetko okolo seba. Nevracajme sa už späť. Chcem tu zostať. Musím si všetko premyslieť, ak sa rozhodneme žiť na Zemi. Chcem, aby si bola šťastná. Som šťastná, ubezpečuje ho Mars. Ahoj. Začuje akýsi zvuk. Obzrie sa a prekvapene sa pozrie na malého blondavého chlapca. Ahoj. Pozdraví opäť chlapec a Mars mu odpovedá. Od šťastia celá žiari, že mu dobre rozumela. Som Maxim. Predstaví sa jej chlapec. Mars si uvedomí, že svoje oči musí upriamiť na jeho tvár, aby počula, čo hovorí. Volám sa Mars a som tu s oteckom na návšteve. Máš tu kamarátov? Nie, odpovedá Mars. Chcem sa kamarátiť s tebou. Mars zaujatá hrou si ani neuvedomuje, že Maxim sa s ňou stále rozpráva. V obavách zdvihne hlavu a nevie, čo mu má odpovedať. Nerozumiem. Povie mu. Si cudzinka? Pýta sa jej Maxim. Nie, odpovedá Mars. Tak veľmi by mu chcela povedať pravdu, ako to s ňou je. Ale čo ak sa odmietne s ňou kamarátiť len preto, že nie je obdarená sluchom ako on? Veľmi by ju to bolelo.

Mars, ty určite nepočuješ, povie Maxim. Mars nepovie ani slovo, len so slzami v očiach smutne prikývne. Nebuď smutná. Snaží sa ju rozveseliť. Som a vždy zostanem tvoj kamarát. Mars sa rozžiari ako tá najjasnejšia hviezda na nebi. Je šťastná. Maxim je šťastný tiež. Našiel si kamarátku, ktorú tak dlho hľadal.

Jana Poláková

Literárna noc v knižnici

Literárne kluby svojou činnosťou patria medzi podporovateľov literárneho diania a tvorivých aktivít začínajúcich aj renomovaných autorov. V kluboch sa stretávajú nielen literárni tvorcovia, ale všetci záujemcovia o kultúrne a spoločenské podujatia. Medzi kluby s takýmto zameraním patrí aj Literárny klub OMEGA, ktorý pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne pôsobí už štrnásť rok. Okrem tradičných podujatí klub hľadá stále nové možnosti stretnutí a organizačných foriem s cieľom spestriť podujatia a pritiahnúť najmä mladých tvorcov. Jedným z podujatí, ktoré sa stretlo s priaznivým ohlasom, je Literárna noc. Tento rok už piata. Program Literárnej noci 2010 bol pestrý, formovaný spoločne s dôrazom na tvorivú a umeleckú stránku zúčastnených, tak ako sme uviedli aj v pozvánke. Pripomenuli sme si v rámci cyklu “Poznávame Trenčanov “ fotografickú a literárnu tvorbu Jána Hajducha a jeho syna Petra. Stretli sme sa s jubilujúcim výtvarníkom Júliusom Remperom, tiež v rámci už spomenutého cyklu. Informácie o týchto známych osobnostiach pripravila a predniesla pracovníčka oddelenia regionálnej literatúry Eva Struhárová. Výtvarnú tvorbu Júliusa Rempera nám erudovane (a hlavne zrozumiteľne) predstavil spisovateľ a milovník umenia Rudolf Dobiáš.

Pozvanie prijali aj účastníci výtvarno-literárneho sympózia ORA ET ARS spisovateľ Rudolf Dobiáš a výtvarník Ján Hubinský. Priblížili zúčastneným nezabudnuteľnú atmosféru podujatia a svoje osobné dojmy a vyznania. Zo zatiaľ ostatnej knihy poézie s názvom Prienik do ticha nám autor Štefan Kuzma prečítal zopár ukážok. Rok 2010 je rokom Jozefa Cígera Hronského. Považovali sme si za milú povinnosť pripomenúť tohto skutočného mága slovenskej medzivojnovnej literatúry. Životné osudy

a literárnu tvorbu J. C. Hronského priblížila predsedníčka MOMS v Trenčíne PhDr. Marta Halečková.

Divadielko Dotyky svojím vystúpením navodilo úžasnú poetickú atmosféru nielen výberom poézie, ale aj recitátorským umením. Dokázali po krátkom recitátorskom nácviku spolu s členmi literárneho klubu Martou Batkovou a Dušanom Lázničkom predniesť Dva vřšky od P. O. Hviezdoslava. Prítomní mali príležitosť prečítať ukážky vlastnej tvorby. Pokiaľ nemali odvahu, profesionálne sa zhostila čítania členka divadielka Dotyky Miška Novotová.

Podujatia LK OMEGA si už bez hudobného vstupu skupiny 3 Dband (Dušan Žember a spol.) nevieme predstaviť. Tak tomu bolo aj túto Literárnu noc. Svojím hudobným majstrovstvom, piesňami otextovanými Dušanom Žemberom, spolu s divadielkom Dotyky pod vedením Zuzky Starostovej, s recitátormi Jozefom Kohútom, Petrom Špirkom a Miškou Novotovou prispeli veľkou mierou k príjemnej augustovej noci

Helena Šteflovicová
Vášeň a nepokoj

Sedíme v izbe – málo hovoríme.
Je u nás vášeň i nepokoj.

Cítim bezmocnosť, ako v magickom poli.
Vidieť to v našej tvári.

Iskry tiež lietajú, ale oči unikajú.
Všetko bolo nádherné.
Ale aj ruky klesajú.

Nevrav, že ma miluješ.
Žijeme a sme ešte spolu.

Zákon je iba jeden.
Vášeň a nepokoj.

Plačeme – lebo.

Boli sme už v raji
a boli sme spolu šťastní.
Teraz skúmame život.

Plačeme a je nám všetko jedno.
Obklopuje nás zmena.
Ale platíme za tieto zmeny.

Aj za to, čo nevieme,
ale občas tušíme.
Zraniteľnosť je cit.
A nie je to vždy láska.

Je to len spomienka.
Na kúzlo života.

Je to kúzlo sviatočné,
ale i spiatočné.
Lebo vieme, že je to pravda.

Plačeme.
Nevieme si rady.
Život je len sen
o láske a šťastí.
Boh občas každú dušu skúša,
lebo láska je boží dar.
Hoci niekedy žijeme
v láske, ale aj v zlosti.

Ale aj tak má láska
zásoby na celé roky.
Aj keď príde nuda a sklamanie.
nedočítaš sa o tom v bežnom románe.

Nedaj ma mamička

Hoci časom zbeleli ti vlasy
a tvár poznačili vrásky.
V srdci ti radosť zostala
a oči plné dobroty a lásky.

Úchytkom podáme si ruky.
Rukou slzy stierame si.
Len nech nikto nevie,
ako bolí lúčenie.

Zbohom si dáme.
Zbytočná je reč.
Škola je matka múdrosti.
Dala ti všetko,
čo ti dať mala.
V súboji so životom,

ukáže ti všetko, čo len chceš.
Človek má jedno veľké šťastie,
že je človekom a predsa...
so šťastím hazarduje.

Noci sú búrlivé.
V noci aj ľudské duše.
nepokoj a úzkosť – žijú.
Žena nad synom naklonená,
modlitbu si hudie – pokorená.

Jej muž už spí,
svoj večný sen.
V náručí jedine dieťa – stone.
Bezmocne zomiera, lebo niet lieku.

Dieťa sa strháva.
hrdielko ho bolí,
aj hlavička.
Azda sa mu uľaví.
Bozkáva mu líčka.

Bozkávam ten kvet – boľavý.
Vonku skučí víchor – divoký.
Búcha na všetky dvere,
strašné zvuky vydáva.

Synček od strachu vypúlené oči má.
Nedaj ma mamička.
Smrtka kosu má,
prievozník z diaľky ma volá.

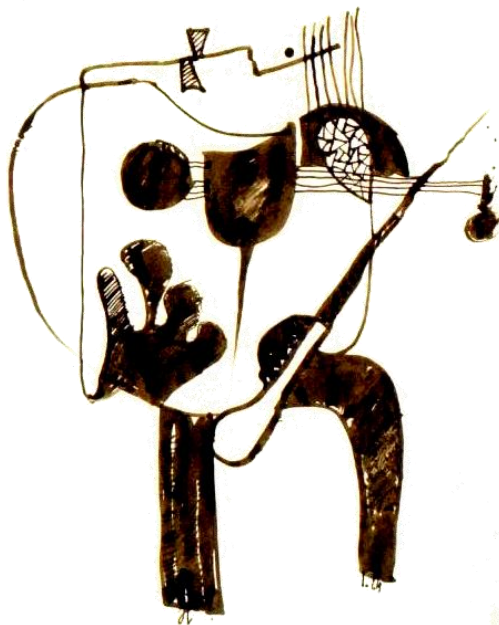
Prevez ma cez záliv.
Súrna je tá cesta.
Pomôž mi prejsť .
Bráni mi v tom more.

Dieťa akoby vedelo,
Zaspalo – zamdlelo.
Matka ho prežehnáva.
Spi sladko a buď mi na pomoci.

Požehnaj synka malého.
Čas plynie do hroznej beznádeje.
Boľavú hlavu skloní.

Tvár si šedým plášťom zahalí.
do tváre pozrieť nedá si.
Svetielko bliká, dohára.
Na brehu niet lekára.

Tu sme, Pane, požehnaj
A bolesť v srdci prijmi a odpúšťaj.

Tomáš Turner

XXX

povedal mi okoloidúci
8. 12. 2002
v deň dvadsiateho výročia smrti Jána Smreka,
keď si vypočul môj úryvok z Hviezdoslava:
možno máš tie správne kľúče k poézii,
no veľká hra pokračuje,
teda ak chceš,
lebo inak si len bezdomovec poézie,
ktorý zaspal na ružiach,
(tie slová mi pripomenuli mamu)
máš súradnice, mapu,
horu zo slov zdolaj,
pokor sa jej kráse, skús,
viac nemám ti čo povedať,
spýtal som sa ho, ako sa volá,
svetská sláva, poľná tráva,
odvrkol a smial sa,
asi som len niekto pred tebou,
a rozbehol sa domov
písať báseň,
osamel som v Sade Janka Kráľa,
v deň dvadsiateho výročia smrti Jána Smreka
8. 12. 2002,
moje myšlienky zaleteli
k tej hore zo slov a predstavil som si ju
na chvíľu, aspoň na chvíľku,
a tá predstava bola príjemná,
páčila sa mi,
bola ako sen...

Moria lásky

to moria
vždy navečer
horia plameňmi lásky
ležím v piesku
na pobreží

ešte som
nevzplanul
možno dnes
možno tento večer
možno o piatej ráno
možno o rok o takomto čase

Ranná pesnička

s ránom vstanem
preč mám spánok
odovzdane
na mňa hľadiš zo sna
cez sklo okna

ma to máta
tvoja hlava
rozospatá
a v perinách spánok
o pol piatej

len mi znelo
slovo piesne
ku mne smelo
si vošla prahom dňa
spolu s ním

ty si rada
mne do kávy
padne brada
smeješ sa mi slnku
maj ma rada

Zo stredoveku **(Sv. Tomášovi Akvinskému)**

čo vyčítal z kníh
malý tučný mních
čo sa zavrel do kláštora
za hradbami pravdy
Slovo a Majstra /Filozofa/
pozval si za hostí

čo vypísal z kníh
že Múdrosť je láska
spolu s vierou dôkazy
že je na skok k nebu
ešte otvor v stole –
priestor pre brucho

Večný hral s ním fér
na pomoc anjelov
púšťal mu uhom ihly
a Doktor vďaku vzdával
a liečil ľuďom duše
hudbou sfér

v bratstve z ticha
v strede vekov a sveta
v hlave malého tučného mnícha
sa na tisíc rokov rozlialo
svetlo prírody a milosti
a už nezhaslo

Naše večné hry

zahľadím stopy v snehu
a ty ma nájdeš podľa stôp v piesku
postavím si hniezdo na strome
a ty ho ideš zariadovať podľa seba
na krídlach Pegasa chcem ti uletieť
/a ty sa chystáš urobiť delete/
nad mojimi plánmi
pozri nehraj sa so mnou vravím
a nenazývaj to láskou
a ty vzala si dieťa z hniezda
a podala si mi ho
pozri zahraj sa s ním a pozri mu do očí
a skús to nenazývať láskou

Dušan Žember

Dlane

V dlani ma páli tvoja dlaň
a okrídlený lásky pocit,
rozpaľuje...
Srdce horí.

Takto som celý,
úplne v tvojej moci,
poddaný, šťastný,
z lásky chorý.

Ryha

V stereotype života si spravila ryhu,
v prostriedku mojej pamäti.
Takáto brázda je ako lúč,
čo z dávnej minulosti prítomnosť presvieti.

Možno si ani nepostrehla, že robíš divy...
Jedno je však isté, s krásnymi spomienkami
život viac nebude bežný a sivý.

Skúsenosť

Život sú pocity, láska a víno
a pekná pesnička, z ktorej je clivo.

Omrvinky

Do dlane som pozhňal
omrvinky z chleba.
Mám pocit, že každý z nás
má rád už len seba.

Pozhňal som omrvinky,
v nich bola láska skrytá.
Láska je preč...
Omrvinky sú dnes tvoja priorita.

Ružena Viskupičová

V šľapajach Janka Palárika

XVII. ročník
literárnej súťaže
Jozefa Braneckého

"V osвете a vzdelanosti veje duch,
ona kriese ľmoty, síly, život, ruch,
Ona dáva života práva národu,
abstvo bori, zlatú tvorí slobodu."

Ján Palárik

V šľapajach Janka Palárika

Ružena
Viskupičová
Trenčín 2009

Moja rodná obec Gest – Hoste patrila do farnosti Majcichov, kde v rokoch 1862 až 1870 pôsobil národný buditeľ, spisovateľ, zakladateľ Matice slovenskej a Spolku Svätého Vojtecha – Janko Palárik.

Ľudia vo farnosti mali farárka radi. Ústnym podaním sa dozvedali o jeho pôsobení celé generácie. Prvýkrát som o ňom počula ako malá žiačka. V tom čase boli na uliciach pred domami drevené lavičky. Aj pred našim domom. V letných podvečeroch sedávali na nich dedkovia, bafkajúc zo svojich fajok, rozoberali prvú svetovú vojnu, počasie, úrodu na poli a iné. V nedeľu babky najprv rozprávali o sviatočnom obede, niekedy o nových koláčoch. Recepty nepoznali a ani nepotrebovali, veď nevedeli dobre čítať. Do školy chodili len v zime a aj len vtedy, keď si mali čo obuť. Vážky nemali, všetky suroviny dávali odoka.

V jedno takéto sviatočné odopoludnie sa reč zvrtila na farárka Janka. My deti sme sa práve obšmietali okolo nich a občas aj započúvali do ich rozhovoru. Ten názov farárko Janko ma zaujal. Na druhý deň som išla k svojej babke Marke a opýtala som sa: „Babka, do je farárko Janko?“ Sadli si na nízku stoličku (štokrhel) a rozprávali mi to, čo počuli od svojej mamky a ľudí. „Viš, mali tu farárka, menúval sa Janko, nevím či bol. Ľudze ho mali rádi. Usporadúval šelijaké slávnosti, do kostola chodzili ľudé v krojoch. Chodzil často medzi ludzí, ked mali trápení poradzil im a ked mohol tak aj pomohol. Dzívky a paholci dali na každé jeho slovo.“

Tieto spomienky sa mi pomaly vytrácali. Oživilo sa mi vtedy, keď ma oslovili v r. 1949 (bola som vtedy gymnazistka), či by som si neobliekla kroj do sprievodu po dedine na sviatok Božieho Tela a nedržala sa stužky zavesenej na korune Božského Srdca.

Kroje a zvyky sa postupne vytrácali. Oživila som ich v šesťdesiatych rokoch minulého storočia počas pôsobenia na základnej škole ako učiteľka.

Všetky deti mali kroje. Zostavila a nacvičila som folklórne pásmo Víťanie jari... Vysielala to aj STV na Kvetnú nedeľu – Spievanie s májom po dedine na Veľkonočný pondelok – Šibačka v mlyne u Hustých. Obe v roku 1994.

Pre mládež som zozbierala svadobné zvyky a spracovala ich do divadelného predstavenia pod názvom Svadba. Divadelná hra si vyžadovala odo mňa všetko od námetu cez scenár, choreografiu až réžiu. Vystupovali sme aj po okolitých dedinách.

S krojovanou skupinou žien a mládeže sme boli v Martine pri príležitosti storočnice učiteľského vzdelávania v Turci. Z tej príležitosti sa uskutočnilo kladenie vencov na Národnom cintoríne. Naše krojované ženy niesli veniec za ženy Slovenska v sprievode mestom, boli zaradené hneď za veniec vlády SR (1969). Naši mladí krojovaní členovia počas kladenia vencov bolo zaradení ako čestná stráž pri hroboch našich dejateľov, prví pri pomníku prvého predsedu Matice slovenskej Štefana Moyzesa, biskupa. Veniec sme boli položiť aj na hrob Janka Palárika v Majcichove.

Zo všetkých týchto i nasledovných podujatí sú fotografie v mojej monografii o obci, ktorú Ministerstvo SR, Matica slovenská, spisovatelia Dušan Dušek a Drahoslav Machala i historik Pavel Dvořák vysoko hodnotia a dávajú ju za vzor. Je v nej aj kópia strany z matriky, ktorú viedol Ján Palárik z roku 1867. Získala som ju zo Slovenského národného archívu.

A tak kedysi Villa Gest, kráľovský majetok, patriaci Bratislavskému hradu nezanikla, ale rozvíja bohatú históriu v kultúrnej a náboženskej oblasti.

Gest – Hoste

Vrchy sú pruclekom prekrývané,
plecia bohato vyšívané,
pod nimi tacle čipkované.

Okolo krku bielučký krézel vlní sa
a vpredu mašľa malebná leskne sa.

Vzadu od pásu dole sokňa kulmou riasená,
čierna zástera ju obopína,
odspodu i bokoch bohato zdobená.

Na hlave stužka je biela,
detských očí jas pripomína.

Okolo pásu ďalšia stužka vinie sa
a vpredu na mašľu viaže sa.
V kroji dievča ako kvet, usmieva sa.

Dievčenský kroj

Krásu našich krojov som šírila ich darovaním doma i v zahraničí.

Pri návšteve tety v Paríži (1975) som darovala chlapčenský a dievčenský kroj jej vnúčatám. Tretí, zlatom vyšívaný ženský kroj, som kúpila a darovala Vlastivednému múzeu v Galante. To je kroj vyšívaný zlatými niťami. Symbolizuje úrodnú trnavskú tabuľu. Je to najbohatší kroj na Slovensku. Štvrtý, dievčenský, som darovala do Ameriky – Slovenskej záhrade (Domov amerických Slovákov / Slovak graden Winterpark) na Floride, USA. Poslala ho tam Televízia Trenčín po jeho ukázkach vo vysielaní.

Pre novozaložené múzeum v Galante som chodila s jeho riaditeľom po dedinách získavať exponáty do národopisnej časti.

Krojované deti a mládež prichádzajú vzdať poctu Jankovi Palárikovi s darom Obecného úradu v Hostiach

Životnými cestami Jána Palárika

Na Jána Palárika sa nezabúda ani v súčasnosti. Naopak. Predstavitelia miest a obcí, kde Ján Palárik pôsobil, sa schádzajú od roku 2003, aby napĺňali hlavnú myšlienku – inšpirovať sa jeho životom a dielom, rozvíjať spoluprácu medzi palárikovskými obcami a ich občanmi.

Postupne táto práca sa dostala na vyšší stupeň v roku 2008, keď sa uskutočnila v Starom Tekove Ustanovujúca konferencia združenia Životnými cestami Jána Palárika.

Zakladajúcimi členmi združenia sa stali mestá Banská Štiavnica a Trnava a obce Abrahám, Hoste, Hronské Kľačany, Majcichov, Palárikovo, Raková, Starý Tekov a Štiavnické Bane.

Osobitné postavenie združenie pripísalo Slovenskej samospráve VI. obvodu Mesta Budapešť, ktorú združenie

považuje za svojho pridruženého člena s osobitným postavením.

Združenie môže okrem riadnych členov prijímať i spolupracujúcich členov so štatútom „Palárikovi nasledovníci“.

Pamätná tabuľa Jankovi Palárikovi, ktorú dalo zhotoviť Združenie Životnými cestami Jána Palárika spolu s obcou Hoste

Účastníci podujatia po odhalení pamätnej tabule na kostole Narodenia Panny Márie 5. septembra 2009 v Hoste

(Práca Ruženy Viskupičovej o Jankovi Palárikovi získala zvláštnu cenu predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja v celoslovenskej literárnej súťaži Jozefa Braneckého.)

Lýdia Brezová

Doslov

Neviem, či je ľahšie písať predslov – slová na úvod, alebo doslov. Doslov mi vždy pripadá, akoby som mala písať o niečom, čo je už ukončené a možno aj nezvratné.

V súvislosti s našim Literárnym klubom Omega mi do popredia vystupuje skôr nádej a perspektíva na pokračovanie v začatej práci a činnosti klubu v literárnej tvorbe jeho členov.

Literárny klub Omega pôsobí pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne od roku 1996. V prevahe sú jeho členmi začínajúci, či menej známi literárni tvorcovia, ale navštevujú ho aj významní slovenskí spisovatelia a literáti.

Ako riaditeľka knižnice som veľmi rada, že literárny klub v Trenčíne zaujal významné miesto v kultúrnom živote mesta. Členovia klubu sa pravidelne raz do mesiaca stretávajú v knižnici. Okrem diskusií o literatúre, literárnej teórii, kritike a umení vo všeobecnosti, organizujú množstvo prezentácií, besied a prednášok, na ktoré prizývajú spisovateľov, výtvarných umelcov, osobnosti z kultúrno-spoločenského života i svojich priaznivcov a širokú verejnosť. V tomto roku zorganizovali už piatu Literárnu noc s pestrým umeleckým programom. Majú znamenité návštevnícke zázemie, ktoré si postupne získali kvalitnou úrovňou organizovaných podujatí, zaujímavých aj pre médiá.

Od svojho vzniku zastáva post predsedu Literárneho klubu Omega básnik a literárny kritik Ján Maršálek, člen Spolku slovenských spisovateľov. „Duchovným otcom“ a kritikom je spisovateľ, člen Klubu nezávislých spisovateľov, Rudolf Dobiáš. Funkciu tajomníčky vykonáva pracovníčka knižnice Jana Poláková. V rámci klubovej činnosti odvodli mnoho profesionálnej a organizátorskej práce. Osobnosť pána Rudolfa Dobiáša, jeho životný postoj, spisovateľské

skúsenosti či optimizmus sú pre členov klubu neoceniteľným prínosom.

Počas štrnástich rokov existencie klubu vyšli niekoľkým členom samostatné básnické zbierky. Ťažisko vydavateľskej činnosti spočívalo vo vydávaní zborníkov literárnych prác členov LK Omega. Ako prvé vyšli zborníky NEpovinné čítanie 1 (1999), NEpovinné čítanie 2 (2002), NEpovinné čítanie 3 (2003). Nasledovali ich Dialógy s časom (2004), Otvorená krajina (2006), Priestor (2007), Priestor (2008).

S finančnou a materiálnou pomocou Trenčianskeho samosprávneho kraja a Mesta Trenčín vyšla zbierka **Slová dokorán** (2010), ktorú práve držíte v rukách. Verím, že si ju prečítate so záujmom a bude sa vám páčiť. Ja jej prajem množstvo sympatizantov. Autorom zase veľa espritu a tvorivých síl. Spolu s Vami sa teším na ich ďalšiu literárnu činnosť. Svoj doslov by som si dovoľila ukončiť citátom P. I. Čajkovského: „Na inšpiráciu nemožno čakať, a len ona nestačí. Nevyhnutná je práca a práca. Človek obdarený géniom nevytvorí nič veľké, ba ani prostredné, ak nebude otrocky pracovať.“

I napriek „otročine“ je táto ich práca nádherná.

OBSAH

DOBIÁŠ Rudolf: Na cestu (namiesto úvodu)	3
BATKOVÁ Marta: Novoročné prekvapenie	4
BATKOVÁ Marta: Z pohody do nepohody	6
BÁTOVSKÁ Emília: Pravá láska	12
HOSŤOVECKÝ Marcel: Znovuzrodený	13
HUBINSKÝ Ján: O husliach, ktoré dostali infarkt	21
JANEČKA Jaroslav: Cena života	23
KRAJMEROVÁ Oľga: Keď všetko začína	31
KRAJMEROVÁ Oľga: Ultimátum, V sieti nočnej mory	32
KRAJMEROVÁ Oľga: Uväznený duch	33
KUZMA Štefan: Nový spev, Ikarove krídla	34
KUZMA Štefan: Nič viac	35
KUZMA Štefan: Posledná vidina, Horiaci tieň (ne)vedomia	36
KUZMA Štefan: Posledné svetlo	37
LANČARIČ Martin: Prorok	38
LANČARIČ Martin: Kúzelník	44
LANČARIČ Martin: Splynutie s hudbou	46
LÁZNIČKA Dušan: Preludy	48
MALÁNIKOVÁ-LÚČNA Marta: Mladosť	52
MARŠÁLEK Ján: Aforizmy	55
MAŤAŠE Milan: Černice	56
MIKLOŠOVÁ Slavka: Prázdne sľuby, Pokora, Povel	64
MIKLOŠOVÁ Slavka: Dar, Až po hrob, Odsúdenec, Kolobeh	65
MIKLOŠOVÁ Slavka: Veno, Modlitba, Bôľ	66
N. B.: Bludička	67
NEMCOVÁ-KOŠECKÁ Oľga: Ruža, Domov dôchodcov	68
NEMCOVÁ-KOŠECKÁ Oľga: Tejto zemi, Slniečnice	69
PAVLOVIČOVÁ-GABRHELOVÁ Erika: Rovnosť, Staroba	70
PILÁROVÁ Magda: Básnik	71
PILÁROVÁ Magda: Vyznanie, Poviedka o dievčatku Mars	72
POLÁKOVÁ Jana: Literárna noc v knižnici	74
ŠTEFLOVIČOVÁ Helena: Vášeň a nepokoj	76
ŠTEFLOVIČOVÁ Helena: Nedaj ma mamička	77
TURNER Tomáš: XXX	80
TURNER Tomáš: Moria lásky, Ranná pesnička	81
TURNER Tomáš: Zo stredoveku (Sv. Tomášovi Akvinskému)	82
TURNER Tomáš: Naše večné hry	83
ŽEMBER Dušan: Dlane, Ryha, Skúsenosť	84
ŽEMBER Dušan: Omrvinky	85
VISKUPIČOVÁ Ružena: V šľapajach Janka Palárika	86
VISKUPIČOVÁ Ružena: Gest – Hoste	89
VISKUPIČOVÁ Ružena: Životnými cestami Jána Palárika	91
BREZOVÁ Lýdia: Doslov	92

SLOVÁ DOKORÁN

Zborník Literárneho klubu Omega
pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne

Vychádza s podporou
Trenčianskeho samosprávneho kraja
a Mesta Trenčín

Vydala
Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne
Edícia Omega
Prvé vydanie
2010

Ilustrácie: Ján Hubinský

Texty a ilustrácie © autori

ISBN 978 – 80 – 85135 – 35 – 0

